

Ketabton.com

نوم : سارہٴ بادونہ
لیکوال : اسداللہ غضنفر
خیروندوی : د ناہید کتاب خیرولو مؤسسہ
د خیرونو نومره : ۱
چاپ کال : ۱۳۷۱
چاپ حای : شرکت پریس لاہور
چاپ شمیر : زر تھوکہ

ساره بادونه

(د لنډو كيسو مجموعه)

اسد الله غضنفر

۱۳۷۱ لمريز

تړون

د خدای بخښلي موټينا
عبدالرحمن توخي په نوځي چې
درست عمر يې د وطن او
وطنوالو په خدمت كې تېر
شو او په ډير محروميت يې
له وطنه بهر د هجرت په
حال كښې ساه ور كړه .

اسدالله غضنفر

فهرست

سریزه	۱
خوک داسی نه کوی	۲
هغه سپین شی	۳
نهه بجی	۴
اشنا قبرونه	۵
د لیوه سر	۶
راز	۷
ساره بادونه	۸
د مور غم	۹
تینبته	۱۰
دوه ورونه	۱۱
ستیدنه	۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّكْمَنِ الرَّكِيمِ

سريزه

اسدالله غضنفر د افغانستان د جهاد او مقاومت د ادبياتو يوه اشنا خير ده . سره له دې چې د افغانستان د مقاومت په ادبياتو كښې د شعر په پرتله د داستاني ادبياتو اړخ د كميت له پلوه كمزورى و ، خو په هغو كسانو كښې چې زموږ د مقاومت د ادب د داستاني اړخ د غنا له پاره يې بنسټيزې هلې ځلې كړې دي ، په دغو كسانو كښې د اسدالله غضنفر نوم په لومړنيو كسانو كښې راځي .

« ساره بادونه » د سناغلي غضنفر د لنډو كيسو لومړنۍ چاپي مجموعه ده ، دغه كيسې د

کمونستانو او دروس د ښکيلاک په وړاندې د افغانستان د مقاوم ملت د مبارزو او جگړو ، د دغو مبارزو په تودو شیبو کېنې د را ټویو شویو نسلونو او ګرګټرونو ، د هجرت د چاپیریال د بیلا بیلو اړخونو او دا ډول د ځینو نورو پیښو په اړه موضوعات په داستاني ځوټی کېنې رانغاړل شوي دي . په دغو کیسو کېنې د جهادي ګرګټرونو رواني اړخونو ته دقیقه پاملرنه شوې ده او دا هغه هڅې دي چې زموږ د مقاومت په ادبیاتو کېنې یا هیڅ پاملرنه نه ورته کیږي او یا ډیره لږه په پام کېنې ساتل کیږي .

د اسدالله غضنفر « ساره بادونه » د ناهید کتاب خپروټو مؤسسې « له خوا خپریږي او داسې خو د کتاب خپروټو د دغې مؤسسې د لومړني خپريدونکي کتاب ویاړ هم د دغې داستاني مجموعې په برخه کیږي .

ناهید د هیواد اتله ټور ، د روس د یرغلګرو په وړاندې د افغاني مقاومت لومړنۍ شهیده خور او د شملې د شهامت په څنګ کېنې د پړونۍ د پټ او غیرت سیاله ده .

« د ناهید کتاب خپروټو مؤسسه » د آثارو د خپروټو له پاره هیڅ ډول مادي امکانات نه لري یواځې د یوې سپیڅلې افغاني او اسلامي جذبې او دافغانستان له فرهنگ او ادبیاتو سره د مینې وټوټې دې کارته هڅوټي یو . زموږ ټوټه هڅه به دا وي چې که وکولای شو د لومړي کتاب د خرڅلاو

له لاري د دويم كتاب د خپرولو له پاره مې
 راوځارلي شو، په دې لاره كېنې د نوري هېڅ ډول
 گټې تمه نه لرو، دا ځكه چې زموږ په چاپيريال
 كېنې د كتاب له لاري گټې وټې نشته، دلته د گټو
 لاري چاري نورې دي. خو اميد دي د گرانو
 هيوادوالو مينه او خلوص راسره وي او موږ
 وكولاى شو چې له «ساره بادونه» وروسته نور
 چاپ ته چمتو اثار هم خپاره كړو.

په درنښت

خوك داسې نه كوي

دا خوومه مياشت وه چې له كلي حال احوال نه
وۀ ورته راغلي . خورا خپه او پریشانۀ وۀ. پخوا به
په يوه - يوه نيمه مياشت كښې د كور - كلي له
حاله خبريدۀ، خو دا ځل يې انتظار اوږد شو . چې
ورځ به تيريدۀ اندېښنه يې سيوا كيدۀ .
ده تر بورچ پورته له يوه ټيكدار سره كار كاوۀ،
ټيكدار د سړك پخول اجاره كړي وواو ده ورته غټ
كاهي ماتول او وړول . ټيكدار د ورځې شپاړلس
روپۍ تنخوا ورکوته . لمر تيز و . تيز لمر او د كاهو
تاو يې رنگك تګ تور كړی و . ټيكدار پرې مهربان

و. کار نه په عذاباوه خو دا چې له ډیره وخته را-
هیسې ورته د کور حال نه و را غلی نو ډیر
مضطرب او پریشان و .

په "پېښور-تورخم" سړک باندې هره ورځ
بیشمیره موټران ځي راځي . ده به پېښور ته
تلونکي ټول موټران کتل او دهغو موټرانوبه یې تر
پایه پورې څارنه کوله چې د افغانانو به ور ښکاره
شول .

شپې ورځې همداسې تیریدې ، نه چا ورته
احوال راوړ او نه یې د لویې لارې په موټرانو کې
پیژندوي کسان تر سترگو شول .

د زمري میاشت راغله . د دوي له ولایته د
ختکیو لارې را ورسیدې او چې پر لاره به تیریدې
نو خوتک به یې پر ځمکه کیښود کار به یې
پریښود او په شیبو شیبو به یې موټر ته سترگې
نیولې وې . عجیبه دا وه چې په دا هومره موټرانو
کې یې شناخته سړی تر نظر تیر نه شو . د موټر
شمال به پر مخ څپیره ورکړه او د لارې له دورو او
گردونو سره د خربوزو یو ځای شوي بوی به د
تحیل په نیلي سپور کړ . له غرونو ، دریابونو ،
الوتکو ، توپونو او ټینکونو به ورتیر شو او د کلي
د پوتلن سړک په غاړې به د خپل کور دروازي ته
ورسیده... مور به څو څو ځله په تندي ښکل کړ ،
پلار به یې یوې پریښوده او په منډه منډه به له
ګروندو راغی ، د خور به یې له ډیرې خوشحالي
سترگو ته اوسنکې ودریدې او کوچیني ورور به په

داسې حال کې چې په بیره بیره به یې د مور شیدې رودلې ، نا اشنا میلمه ته په حیرت کتل ... بیا به یې په خیالونو کې یواځیني ورور ته کړه وړه جوړ کړل ، په غیر کې به یې ټینګ کړ او مچکې به یې ځیني واخیستلې ... چې د ټیکدار به ورته پام شول نو دده خواته به ورغی ، وبه یې ټوخل او د رڼو سترگو له خوبه به یې را ویش کړ .

ده به ډیر ځله کار په نیمایي کې پریشود ، خو رویی به یې په جیب کې واچولې ، ښار ته به لاړ او هورې به یې د خپلې سیمې مسایر لټول .

هیچا هم سم احوال نه درلود . د یوچا بل چا نه خبر و تش دومره معلومه شوه چې په پسرلي کې د دوی کلي ته قوه راغلي او د لارې پر غاړه یې دوه کورونه ړنګ کړي دي . دې خبرې دده اندېښنه لا زیاته کړه ، ځکه چې ددوی کور د سړک پر غاړه و . دا دوه کورونه به کوم - کوم وو؟ دا هغه پوښتنه وه چې دده ټول ذهن یې تسخیر کړی و ، خو ځواب یې ځکه گران و چې ددوی له کلي څو ګ راغلي نه وو او نورو خلکو دده پلار نه پیژانده .

دا چې ولې ددوی له کلي خټکي نه وو راوړل شوي ، هم لاجوابه پوښتنه وه . ځینو به یوڅه ویل او ځینو به بل څه .

یوه ورځ یوه مصروف سوداگر په اوږه لاس ورکېښود ورته ویې ویل :

ورور کیه ! هر څوک په خپلو خوټو کې ډوب دي ، خپله غریبي دي کوه که څوک شناخته راغلل خپله

به احوال در کړي . نور نو مه ځان په عذابوه او مه نور .
اکثرو پوښتيدليو به له خپله فکره ځواب را وويست :
سړکال اوبه لږې وې ، ممکن هلته خټکي نه وي شوي .
— ملخ ډير پيدا شوي ، ستاسې کار به يې وران کړی وي .
— لارې ډيرې گډې وډې دي ، څوک په اسانه نه راځي .
— روسانو کښتونه خراب کړل

ددوی د سيمې مهاجر په بلوچستان او زاهدان
کې اوسيدل ، کله ناکله به يې زړه وغوښتل چې کار
پريزدي ، پيسې په پور ومومي او کوټې ته ولاړ
شي ، خو بيا به د نن سبا په تمه منتظر پاتې شو .
گرمي ورو ورو کمه شوه ، خو دده غم لږ نه شو .
دی لا د ځواب په لټه کې و . يوه ورځ ټيکه دار وويل :
په هفته نيمه کې به که خدای کول د کاهو ماتولو
کار ختم شي .

نور مزدوران د اينده ورځو په فکر کې شول خو دی
بل فکر ته وزگار نه و . دې لوی غم ته ورو غمونو
فارغ کړی و . د ټيکدار د کار ختميدنې ته لا دوه
ورځې پاته وې چې مازديگر مهال د " زيرې " نه بار
يو موټر دده مخې ته تير شو . د زيرې موټر حاجي
تورگل ورياد کړ . هغه به هم هر مني پېښور ته
زيره راوړه . د حاجي د ليدو اميد يې زړه ته لاره
وموندله . ډير بې صبره شو او له ټيکداره يې اجازه
وغوښتله . هغه وموسيده او ورته ويلي و :
بچيه ! کار په نيمايي کې مه پريبرده ، زما کار خو بل
څوک هم کولی شي ، مگر دا تا ته بده ده ، دا به
دې عادت شي .

ده خُواب ورکړ :

صیب ! تبه مې ده .

هغه دده د لاس نبض وکوت ، ویې خندل او ویې ویل :

خوښه دي ، زه ستا دپاره وایم .

او بیا یې یو لښکون ورکړ . ده د کور کلي د احوال

اخیستلو دپاره ډیر ځله رخصت غوښتی و نو ځکه

یې دا دروغ وویل ، خو دروغو داسې وشرماوه چې

پورته یې نه شوای کتلی ، لاس رویی یې جیب ته

کړې او بې سلامه بې کلامه د " بورډ " خواته وهي شو .

ټیګدار پسې غږ وکړ :

وا هلکه ! کابلیه ! دي خوا وگوره ! خو ده د بیرته

کتلو قدرت نه درلود هغه ور پسې ولاړ شو راگیر یې

کړ او ورته یې وویل :

بچیه ! زه خو د چا حق نه شم خوړلی ، هن دا دوه

روی نورې هم واله .

دی مخ په بورډ روان و ، که څه هم دده هغوی ته

شا وه خو داسې احساس یې کاوه چې د کار ټول

ملګري ده ته ګوري او ورپسې خاندی .

د لمر سترګې له خیبره افغانستان ته کتل چې بورډ

ته ورسید په لمر او خیبر یې یو ځغلنده نظر واچاوه

او بیا په بس کې سپور شو .

له بښه په " کابلۍ " کې کوز شو . د زیرې سوداګر

یې په لاس پنځلس منته کې وموندل او حاجي تورګل

هم دده له اټکل سره سم پیشورته راغلی و .

حاجي له اصله ددوی کلیوال و خو لاس پنځه لاس

کاله پخوا یې ښار ته کډه کړې وه او دکلي نوی

زلميان يې نه پيژندل ، مگر ده بڼه پيژاند . حاجي يې په يوه کافي کې وموند او وروسته له روغبره يې ځان ور معرفي کړ .

حاجي پياده ته وويل چې يو بل چای راوړي او بيا يې له ده څخه د کار روزگار پوښتنې وکړي . ده ژر ژر ځوابونه ورکړل او د خپلو پوښتنو د کوټو وخت يې ومونده ، خو نه پوهيده چې له کومه ځايه يې شروع کړي . د ښځو کورونو سوال اصلي سوال و خو جرات يې ونه کړ ، د منفي ځواب د اوريدنې توان يې نه درلود ، خاموش پاتې شو . سوداگر پټه خوله و . ده د سوداگر سترگو ته کتل او هغه د پيالې په مينځ کې د چايو ډکي ته ، څه وخت نور هم تير شو ، بې صبره شو او پوښتنې يې شروع کړې :

— د کلي احوال مو نه درلود ؟

— زور حال و .

— سړ کال ولې چا خټکي رانه وړل ؟

— روسانو په ثور کښې کړوندي وړانې کړې .

— پلار مې زما په نامه ليک در نه کړ ؟

— نه .

— دا خو يې سستي کړې ده ، چې ولې ؟

— خط نه راوړل کيږي .

— ولې ، حکومت يې نه پريږدي !

— هو ، په لاره کښې ډيرې تلاشي وي .

ددې ځوابونو له اوريدو يې خپل مطلب تر لاسه نه کړ . د نېغو پوښتنو په فکر کښې شو . خوله يې راټوله کړه ، شا يې رابنکله خو پوښتنه يې

ونه کړی شوه . حاجي د چايو غوړپونه ژر ژر کول ،
پسڼه يې پوروله او ساعت ته يې ژر ژر کتل .

دی پوه شو چې د حاجي پيره ده او شايد ژر ولاړ
شي . خپل زړه يې وغراوه ، خپل فکر يې وجنگاوه
او خپله اراده يې وهڅوله خو څه يې ترې جوړ نه
کړل . ددروغو پوښتنې يې پيل کړې :

— دا ريشتيا ده چې پلار مې بل کور ته کډه کړې ده ؟
— زه نه يم خبر .

د زړه دربا يې ډيره شوه . د حاجي ناگراره حالت او
ځان ناخبر ښودلو يې حال بل کړ ، وارخطا شو ، د
زړه دربا يې راته شوه خو ځان يې په غيرت کښې
وښو ، بله پوښتنه يې وکړه :

— چا راته وويل چې پلار مې سخت ناجوړ دی ، ته
خو يې د صحت له حاله نه يې خبر ؟ !
— نه ، والله ما څه نه دي اوريدلي .

حاجي ناگراره معلومیده ، دده سره د هغه د وتلو
ویره ډيره شوه . ده ، دې نه پرته چې خبرې قطع
شي ، خپلو پوښتنو ته دوام ورکړ :

— نو روسان چې راغلي وو ډير تاوان به يې رسولی وي ؟
— خامخا .

— ډيره تباهي به شوې وي ؟

حاجي وموسیده ، يو ځل بيا يې خپل ساعت ته
وکتل او ځواب يې ورکړ :

— هو ، نو .

— خو تته به شهيدان شوي وو ؟

— والله پوره شمير خو يې نه دی معلوم . دومره نه و .

لکه چې بس دغه دوه کورونه يې وران کړي وو .
ډير نه وو شهيدان شوي . دا لږ لږ خو درملومه
ده چې هره ورځ شهيدان کيږي . خدای به هر څه
اسانه کړي . دومره غم يې مه کوه .

او په داسې حال کښې چې ولاړېده خپلو خبرو ته
يې ادامه ورکړه :

— اورې ! هر څه د هغه په لاس کښې دي . خپله
غريبي کوه . له ځانه حسن غمکش مه جوړوه .

دی هم له حاجي سره غبرگ را ولاړ شو . پښې
يې پورېدلې . سم دريدلی نه شوی . د هغو دوو
کورونو پوښتنه يې نه شوه کولی ، غبرگ ليمه يې
پوښتنې پوښتنې وې خو ژبه يې بنده وه . حاجي د
خدای پامانۍ پر وخت ورته وويل :

— زه به پوره يوه هفته په پيښور کښې يم ، که دې
پيسې ميسې په کار وې غبرگوه ، اوس خو زما
چيرې ضروري کار دی څو گورم ، بيا به انشاالله
سره گورو .

حاجي د خدای پامانۍ لاس ورکړ او ځيني رهي شو .
دده ژبه بنده وه . پښې يې پورېدلې . ځان يې نه
شوای تکیه کولی . درې لوی او يو کوچینی لحد يې
لکه څوړونکي پيريان له سترگو نه لرې کيدل . د
منفي ځواب تصور د ښکونکو کورونو په باب د پوښتنې
اراده په کښې وژلې وه .

حاجي روان شو خو څو گامه يې لانه وو اخيستي
چې مخ يې را واړاوه ورته ويې ويل :

— هلکه ! زه يوه هفته وروسته روان يم . که دې

پلار يا کور ته څه ټيږي نو برابر يې کړه ، له خطه پرته هر شى وړم ، خو گوره چې ډير غټ يا دروند شى نه وي . گوره ، خامخايي برابر کړه ، پلار مور خوشحاله ساته . د ده په ذهن کښې اميد پر نااميدۍ غلبه ومونده ، جرات يې پيدا کړ او په داسې حال کښې چې حاجي ته يې ځان رساوه ، له هغه د هغو دوو کورونو په باب پوښتنه وکړه . حاجي وخنډل او په داسې حال کښې چې دوباره يې د خداى پامانى لاس ورکاوه ورته وويل :

— زوروره ته لا تر اوسه خبر نه يې چې هغه خو د ميرزاخان د زامنو کورونه وو بيغمه اوسه تاسو ته خير خيريت دى . د خداى ساده !

پر ده د اميد او خوشحالي داسې جذبات خپاره شول لکه د چا چې واقعا مړه را ژوندي شوې وي . په مالگه مېنډهي کښې د پېښور د مني د شپو خوندوره هوا چليده . له رستورانونو د هندي مستې موسيقي تيز اوازونه را تلل ، د شباب ويده شوى احساس يې په ټول قوت سره را وېش شو او له دې نه پرته چې شاوخوا وگوري د سړک بلې غاړې ته يې د تيريدو هڅه وکړه .

هغه داسې گامونه اخيستل لکه وزرونه چې يې کړي او د ځمکې د جاذبې قوت يې مغلوب کړى وي . خو دى لا د سړک بلې غاړې ته نه و رسيدلى چې د ريکشا سوي کريغه شوه . بړيک يې دومره شديد و چې ټايرونو يې پر سړک دوه توري ټيکې جوړې کړې . ډير نژدې و چې ريکشا يې ووهي خو خداى

بچ کړ .

په هغه څو ثانیو کښې د جیل او جرمانې تصور
 د ریکشا د ډریور روحیه دومره خپلې وه چې د
 عادت پر خلاف یې ، لکه څوځ چې چا ته
 خوشامندی کوي ، په خورا عاجزی ورته وویل :
 — مړه ! څوځ داسې نه کوي !!

هغه سپين شى

هغه سپين شى ، د ده پر ذهن داسې خپور و ،
لکه د لمر په غياپ کې ، چې تياره پر دنيا خپره شي .
عبداللہ به معمولي پوښتنې ته ، په ډير زحمت
خواب ورکاوه ، خو که به په کوڅه کې هلکانو
ورته وويل ، چې هغه سپين شى چيرته دی ؟ نو د
ده شونډې به موسکې شوې او بې له څه سوچه به
يې سمدستي خواب ورکړ .

- « هغه سپين شى مې پلار وړی دی راوړي يې ! »
او بيا به د ده پر شونډو نرۍ موسکا د هلکانو په
خندا کې داسې محوه شوه ، لکه شيه ، چې د سحر

په پلوشو کې پوینا شي .

نورو هلکانو به منډې وهلې ، ټوبې به یې کولې
او مشخوئیدل به ، خو عبدالله به غلې ولار و .
هغه گول غوندې و . چې د ترور به وریام شو ، نو
ویل به یې :

« یتیم دی ، یتیمان دغسې وي . »

او د مور به ورته ځینې وخت بې ارادې له خولې
ووتل :

« په مور د خدای امر شوی دی . »

عبدالله به ډیرې کمې خبرې کولې - آرام به و .
داسې به معلومیده لکه فکرچې کوي ، خو فکر یې
نه شوای کولای . شاید چورت به یې واهه . آیا
چورت وهلو ته یې ضرورت درلود ؟

مور ډیر نازاوه . د هغې یواځینې زوی و . جامې
به یې د نورو ترجامو ښې وې . ښه ښکلې سدرې
به یې اغوستې وه او د مغازې قیمتي بوتیان به یې په
پښو وو . په کلي کې صرف عبدالله داسې کوچنی و ،
چې بایسکل یې درلود . ده چاته ، نه و ویلي ، چې
بایسکل راته واخلي .

ده هیڅ شی هم نه غوښتل . د ډوډۍ په خوړلو
به یې صرف هغه وخت شروع کوله ، چې مور به
ورته وویل :

خوره - زویه ! ډوډۍ سریزې ! » .

کله ، چې مور د لاس وشی خرڅ کړ او عبدالله ته
یې بایسکل واخیست ، نو عبدالله صرف هغه وخت
بایسکل ته ورنژدې شو چې مور ورته وویل :

« بایسکل مې ستا د یاره اخیستی دی ، زده یې کړه ،
پرې سپریرزه ! » .

یوه ورځ سحر د معمول په شان عبدالله د مور
په غوښتنه کوڅې ته ووت ، مور سور اسویلی پسې
ویوست او بیا په خپل کار لگیا شوه . دې ځای
جارو کاوه ، چې د عبدالله غږ یې واوریده :
« ادې ! زیری مې درباندي ، ماما راغی ! » .

مور یې دا دوه کاله خپل ورور نه و لیدلی . ورور
یې پخوا طالب و ، خو اوس یې په لرې غرونو کې
جهاد کاوه . دوه کاله د مخه یې زیره نه وه ، خو
اوس یې ښایسته یو موټی زیره پر مخ وه . سپین
پتکې یې په سر و . سپینې جامې یې اغوستې وې .
تویک یې په اوږه و . مور د زوی خوشحالی داسې
خوشحاله کړې وه ، چې تر هر څه د مخه یې ورور
ویوښتو :

عبدالله څنگه وپیژندلې ؟

— په ډگر لویانو وروپیژندلم او بیا یې غاړې ته
لاسونه را واچول نام خدا اوس غټ شوی دی .

د عبدالله مور غبرګې خوشحالی محسوس کړې .
زوی یې ګرده ورځ د ماما څنگ ته ناست و ، له هغه
سره یې مینه ګوټه . هغه د ماما څنگ ته
خوشحاله ناست و ، خو د دې خوشحالی عمر لنډ
شو . د قوي د راتګ آواز ه خیره شوه او سبا ته یې
مجاهد ماما بیا د سفر موزې په پښو کړې .

مور یې په زوی پورې د خاوند غم هیر کړی و .
چې کله به پیژندویو ورته وویل :

- « ډير غمونه مه خوره ، ځان دي يو موټي کړ . د هرچا ساتندوی خدای دی . داسې خواران هم خدای ساتي ، چې پر مېنه يې سړی نه دی پاتې - ته لا بختوره يې . شکر باسه خدای زوی درکړی دی ، لوی به يې کړي ... »

دي ته به ژړا ورغله ، ويل به يې :

- « زه د زوی غمو وخورم . ما په ده پورې هغه ځوانيمرگ هير کړی دی - گوته بلا ده - لکه کون هسې به درته گوري نه به په خپله خبرې کوي - نه به د بل په خبره سم پوهيزي ... » .

که به عبدالله د مور د اوبنکو دارې هم وليدې ، څه خاص تاثير يې باندې نه کاوه . د هغه اړيکې ته نورو سره او نه شاوخوا سره شلیدلې غوندي وې . ډير لږ به داسې پيښيده ، چې عبدالله نورو ته او بل څه ته توجه وکړي . خود مور به يې تل ده ته پام و .

مور به تمامه ورځ د ده څار کاوه . هغې په دې وجه نه څاره ، چې بد کار به وکړي . نه - نه !! هغه کله هم بد کار نه کاوه . هغه اصلاً څه کار نه کاوه . سهار به د چايوټه څښلو وروسته تر هغو پورې ځای پرځای ناست و ، چې مور به ورته وويل :

« د باندې ووځه ! له همزوټو سره ټوبې وکړه . »

او بيا به بې ارادې عبدالله را ولاړ شو د باندې به ووت .

عبدالله به د باندې له نورو هلکانو گوښی چيرته ولاړ و . د هغو ځينې د ټوبو تمه نه کيده او چې وريام به يې شول ، نو پوښتو به يې :

- هغه سپين شى چير ته دى ؛ او ده به هميشنى
خواب ورکړه :

- هغه سپين شى مې پلار وړى دى راوړي يې !
يوه ورځ يې مور ، برنۍ مکاله واوريده - اور پرې
بل شو زوى يې کور ته را وباله او داسې يې وژړل ،
چې عبدالله يې هم لږ-لږ متوجه کړ . هغې ژړل او
د درې کاله د مخه يو ستر ورپاښه ، چې ميره يې
تويک پر اوږه کړ او دې ته يې وويل :
- « نن دريمه ده ، چې وطن ته د روس لښکري
راغلي دي - غزا را باندې فرض ده . تا په خداى
سپارم او کوچنى زوى په تا . »

او بيا د عبدالله پلار ته کوره ووت سپين بيرغ يې په
لاس کې و . د غازيانو مخې ته رهي و . درې کلن
زوى يې د کور په دروازه کښې ولاړ و او پلار ته يې
ويل :

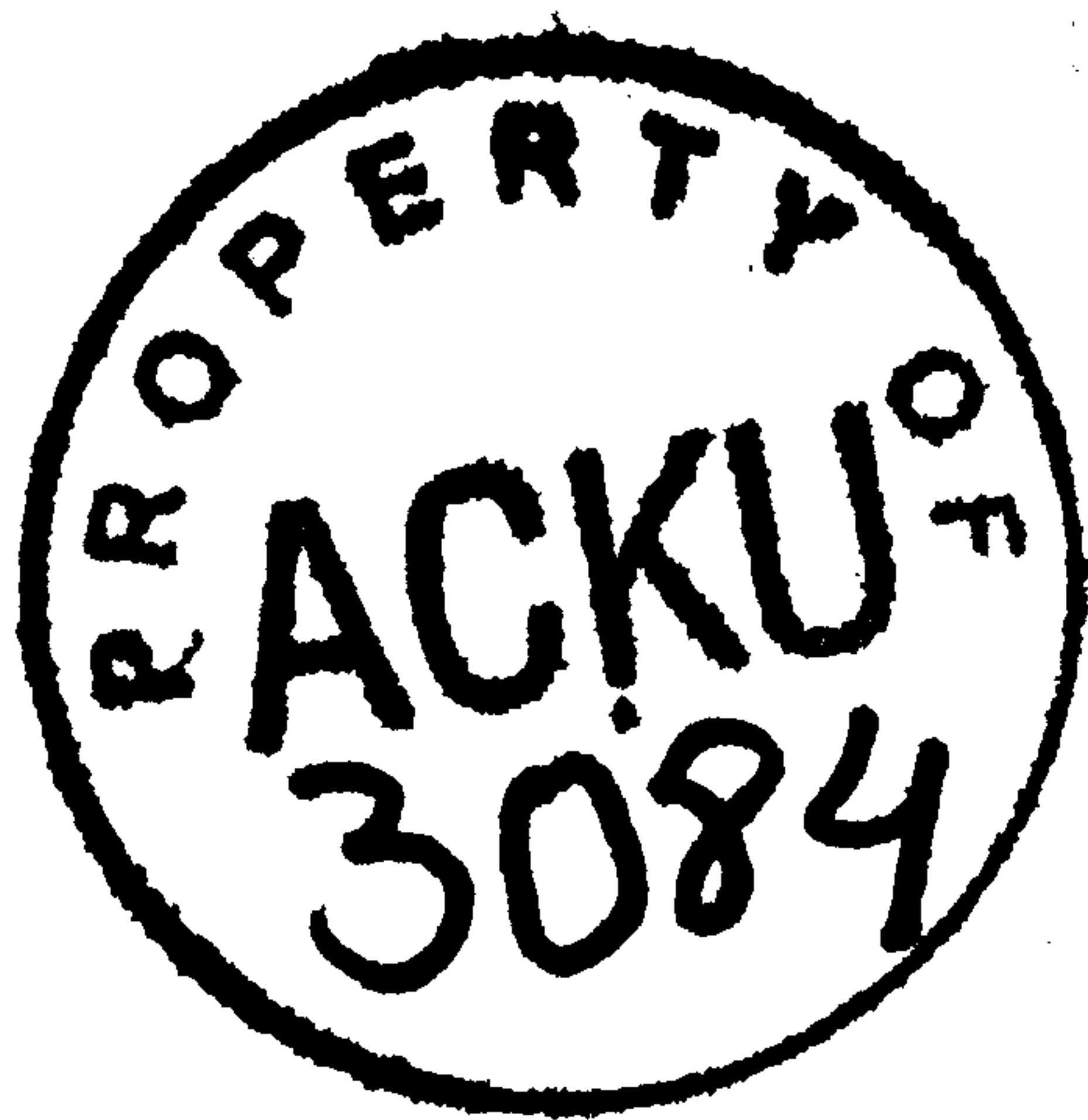
- بابا زه هم ځم !

پلار يې مخ راواړاوه ورته يې وويل : -
« زه ژر را گرځم . »

زوى يې بيرغ ته لاس ونيو - پلار يې په مطلب پوه
شو ، ويې ويل :

- دا سپين شى هم راوړم .

او څو ورځې وروسته ، له دې سحره د دوى په کور
د غم ماسنام داسې راخيور شو ، لکه لمر ، چې
لويديځ وي او جهان ټول ماسنام - ماسنام وي .

نهه بجي

زه د ده له نيولو ماسنام خبر شوم تمامه شپه
مي په انديښنه کي تيره کړه او سحر د وخته د
اوسوالي مرکز ته ورغلم . د روسانو ليدل ډيره
گرانه خبره ده نو ځکه د شناخته ازبکستاني د
ليدلو په تمه د پوستي مخي ته د ويالي په غاړه
کيناستم .

لس - لس نيمي بجي به وي چې په نظر راغي ژر
ور ولاړ شوم او په حال مي خبر کړ . هغه پوستي
ته دننه کړم او يوه روسي منصبدار ته يې وروستم .
ده منصبدار ته زما شکايت واوراوه خو هغه صرف

سر و خوځاوه. خو شیبې وروسته - ازبکستاني ووت او دوه روسي عسکر راغلل. عسکرو تر مړوند ونيولم. یوې کوټې ته یې ننویستم او ور یې را پسې پورې کړ. تمامه ورځ په کوټه کښې یوازې پروت وم. لوړه تنده مې نه محسوسوله خو یخني ډیره زیاته وه.

د شیبې په نهه بجې یې له کوټې را بهر کړم او په یوه توره خونه کښې یې د هغه منصبدار مخې ته ودرولم چې سحر مې لیدلی و. منصبدار د ترجمان په مرسته له ما پوښتنې شروع کړې - د هغه پوښتنې عجیبه غوندې وې. راته ویل یې چې د کوم ځای یې؟ لوست، لیک کولی شې کنه؟ څو کلن یې؟ څه شې دې ډیر خوښیږي؟ له څه دې بد راځي؟ څومره جایداد لري؟ پس له مرگه به څه کیږي؟ او له مرگه ولې ویرېږي؟ د پلار څووم اولاد یې؟ څه کار کوي؟ ولې بې معلمی بل کار نه کوي؟ د کوم مضمون او کوم صنف معلم یې؟ او ...

ما د هغه ټولو پوښتنو ته ځوابونه ورکړل. بیایې راته - اشاره وکړه چې په کرسی کښینه. زه په کرسی کیناستم. خو لحظې وروسته دوو تنو عسکرو زما ورور راووست. ورور مې ډیر وارخطا معلومیده چې په ما یې سترگې ولگیدې ژړا ورغله. منصبدار په قهر شو، میز یې په سوک وواهه او په روسي ژبه یې څه وویل. ترجمان مې ورور ته وویل چې مه ژاړه، نن شپه څه درته نه وايي، صرف څو پوښتنې کوي. دوی له بېرې هم داسې پوښتنې

وگرې لکه چې له ما يې کړې وې . په آخر کښې يې ورته وويل :

- ښه اوس نو هغه هلك را وښيه چې پرون ماسنام يې كله شينكوف - وتښتاوه او ستا د دوكان مخې ته تير شو ؟ ورور مې ژر غونى شو او خواب يې ورکړ چې نه يې پيژنم .

دوى ماته مخ را واراوه ، راته يې وويل :

- ورور دې هغه هلك چې تير ماسنام يې ټوپك وتښتاوه ليدلى دى مگر نه يې راښيي ؛ نن شپه تر سهار نهو بجو پورې وخت لري ؛ ته بايد ورور قانع کړې چې سړى را وښيي . ، کنه ، ستاسو دواړو د اعدام حکم صادر شو ! په نهو بجو بايد اعدام شئ !! زه او هغه يې دا حل يوځای کړو . خوښې يې را واچولې کوټه نمناکه او ډيره سړه وه . د ويرې او يخنۍ په وجه - زما ټول بدن پورېدو اود غاښونو کړچا مې دومره - ډيره وه چې عسکر راغى ؛ د لاس په خراغ يې کوټه روڼه کړه او چې كله مطمئن شو نو پوزخند يې وواهه او بيرته ووت .

ورور ته مې وويل چې په خه يې نيولى يې او څوځ درنه غواړي ؟ هغه سلگى وهلى او يوه - يوه خبره يې ترخولې وتله :

- پرون مې د مازديگر او ماسنام ترمنځ يو سړى وليد چې ټوپك ورسره دى او منډې وهي . ما پدې وخت کښې د دوکان وريورې کاوه خو د پوستې له خوا ډيرې ډزې کيدلې او څو دقيقې د دوکان مخې ته ودرېدم . زه لا ولاړ وم چې روسان راغلل ، زه يې

ونیوئم او پوستې ته یې راوستلم . تیره شپه یې
ډیر ووهلم چې سړی راوښیه خو ما څوک
ورښوولې وای ؟

- ولې ، سړی تا ونه پیرانده ؟

- نه ، زما هغه وخت ورته پام شو چې له دوکانه
تیر شوی و او ماته یې شا وه .

ما په توره شپه کښې د ورور د ژړا غږ اوریده .

ده ژړل او نه صبریده . ما هیڅ فکر نه شو کولی .

د تیرې ورځې پېښې مې په ذهن کښې تیریدې - را-

تیریدې . کله ناکله به مې د اعدام شیبه سترگو

ته ودریده . عسکر به مې ولیدل چې د اعدام لوري

ته مې بیایي . ټوپکونه به مې په ذهن کښې را تیر

شول چې میلونه یې زما په لور دي او هغه ګوتې به

مې تر سترگو شوې چې ما ^شګشوي .

ما یو ناڅاپه د ورور ترغاړې لاسونه را حلقه

کړل - او بې ارادې مې ورته وویل :

ته چرت مه خرابوه ، شپه لا په منځ کښې ده خدای

مهربان دی . خو هغه څه نه ویل . د هغه بدن ګرم

و او لکه چې په یخ نه پوهیده .

یو وخت مې کتل چه ور را خلاص شو . د لاس د

خراغ رڼا د دوو تنو عسکرو پښې په نظر راغلې .

چې پورته مې وکتل یو په کښې زما پیژندوی

ازبکستانی و . د هغه په لاس کښې یوه کمپله وه .

کمپله یې زما خواته را واچوله . ما هغه ته وویل :

« مونږ بې ګناه یوو - آخر ولې مو وژنئ ؟ »

- ده ځواب راکړ : « صبر په کار دی . انسان باید

په هر حال کښې حوصله - وکړي - « ده بس همدا خبرې وکړې او نه کوټې ووت .
 ما د ده د خبرو په باره کښې ډير فکر وکړ ،
 خو د اميد تکی په کښې را معلوم نه شو او زړه مې
 ومنله چې د دې بې غيرته غلام په وس کښې څه
 پوره ندي . مگر زما نه ده تمه نه پرې کيده . ځکه
 تيره مياشت مې ده ته په پته يو قرآن شريف
 ورکړی و او ډير را څخه خوشحاله و .

ما ته بيا سبا را په یاد شوه . ورور ته مې پام
 شو . هغه اوس غلی و . ورنژدې شوم او کمپله مې
 ورباندې واچوله . بيري نه ځانه کمپله لري کړه .
 ما پوه کړ چه يخ به دې ووهي خو ده ځواب را نه کړ .
 بيري د دولسو کلونو و او زه اته ويشت کلن وم .
 هغه لا ډيرو تجربو ته اړتيا درلوده او اجل يې نه
 شوای زغملی . زه پدې خبره ډير خوريدلم چې دی
 ما دوکاندار کړی و - که چيرته ... د ويرې ، خفگان
 او يوې مجهولې - گناه احساس فکر کوئو ته نه
 پريښودلم يو وخت مې ځان ته پام شو چې په سر
 مې ډير درد دی . د بيري سلگۍ غلې شوې وې . زړه
 راته وويل چې خبرې ورسره وکړم خو بيا منصورف
 شوم . ځکه شايد هغه به ویده و او نه مې غوښتل
 چه را ویش شي .

رڼا ورو - ورو را پيدا شوه . د کوټې په دیوال
 باندې وړه پنجره وه نه هغې واوره را بادیده او
 داسې معلومیده چې تمامه شپه واوره وریدله .
 بيري په تیاره کښې لږ-لږ را ښکاریده . هغه په

ځنگنو سر ایښی و . زه یې تنفس ته څک شوم
 ساه یې آرامه او منظمه ایسته ما گومان وکړ چې
 ویده دی . کمپله مې ورباندې سوکه واچوله خو
 هغه کمپله په سوک ووهله او بیایې په ژړا پیل وکړ .
 زما ډیر پام ده ته و . صرف دې حالت په
 کرارو لم چې دی آرام کړم . له تیرو څو ساعتونو
 را هیسې مې له ورور سره مینه بې انتها زیاته
 شوې وه . هغه ته مې وویل :

- ته مه ژاړه ، ته نه یوهیرې ، دوی یواځې تحقیق
 رانه کوي ، ویروي مو ، نه موژني ، ډیر مه وارخطا
 کیږه ! خو بیرې تیره شپه دومره وهل - ټکول
 لیدلې و چې له دوی یې د رحم او خلاصون تمه نه
 شوای کولای .

رڼا نوره هم زیاته شوه . اوس مې د ورور
 سترگې سمې لیدلې . په تیاره کښې چې به بیرې
 ژړل او ما به په تصور کښې د هغه له سترگو د
 اوسنکو را تویدل لیدل نو لیمې یې زما په خیال
 کښې سمې نه جوړیدلې د هغه د سترگو عکس به
 مې له حافظې ووت او تر ډیرو پورې به مې تلاش
 کاوه چې د بیرې سترگې ترسیم کړم .

د بیرې سترگې په دا یوه شپه کښې لویدلې او
 پرسیدلې وې . هغه ماته نه کتل . دیوال ته یې
 کتل او ژر-ژر یې ناپې تیروولې . ما ویوښت :
 - تېری یې ؟ ده بې له دې چې راته وگوري ځواب
 راکړ :

نه ، ما بیا ورته وویل :

- ته چرت مه خرابوه ، زه ازبکستاني پوه کړی يم .
 هسې مو ويروي . چې اشتباه يې رفع شي بيرته مو
 پرېږدي . د ده سترگې وپريښيدي ، د نومړي حل د
 پاره يې راته وکتل او ويې پوښتلم :
 - هغه څه وخت تاته وويل ؟

- کله چه نيولم يې .

- ته دې د نيولو کيسه راته تيره کړه !
 ما د خپلو نيولو کيسه ورته وکړه او په دروغو
 مې د اوبکستاني د وعدې خبره وکړه . د ده په
 سترگو کښې د اميد خلا زما د زړه تيارو ته هم
 لاره وکړه او پدې ډول مې د احمقانه اميد تنې رڼا
 ته پناه يووړه . زما ټول حواس په دې حماقت
 پوهيدل خو د ټولو لارو بنديدا يوه داسې لار راته
 جوړوله چې ممکن ژوند بې له هغې لارې بې مانا شي .
 ماته ژر سودا را ولويده چې هسې نه ده ته زما
 او ازبکستاني مخکينۍ خبرې وريادې شي . خو ده
 څه ونه ويل . ممکن هغه خبرې به يې هيرې وې او
 يا به اصلاً ورته متوجه نه و . ده له څو دقيقو
 سکوته وروسته راته وويل :

« لالا ، ما د دوکان کونجي د بوټ په تل کښې پته
 کړې ده ، فکر دې ورته وي . » ما « ښه » وويل او
 خبرې ته يې په چورت کښې ولاړم .

رڼا نوره هم زياته شوه . ما ساعت ته وکتل د
 سحر اووه نيمې بجې وې . خو د قيقې بعد
 ورخلاص شو اول يو روسي راغی او بيا هغه
 ازبکستاني را د ننه شو ، سهارنۍ يې راوړه . ورور

مې ماته وکتل . ما ازبکستاني ته وويل :
 - تاته ډير اميد لرو ! هغه غږ ونه کړ ، روسي
 ورسره څه خبرې وکړې او دواړه له کوټې ووتل .
 د عسکر خاموشي بېرې لږ څه متغير کړ . تر ډيرو
 پورې يې ماته کتل او بيایې په خوراک شروع وکړه .
 ما د هغه د پاره خو گولې ترستونې تيرې کړې .
 تر ډوډۍ وروسته مې کمپله په سر واچوله او
 ورورته مې بهانه وکړه چې خوب راځي . ما نه
 غوښتل چې دې د خپل ځان له دم په دم ډيريدونکي
 اضطرابه خبر کړم . څلور اتيا دقيقې پاتې وې .
 ترکمپلې لاندې په تصور کښې نهو بجو ته ولاړم .
 له ځان سره مې فيصله وکړه چې صرف يو خواهش
 به ځنې کوم :

» په سر او مخ مې مه ولټ ! .

سوچونو په مخه کړم د گولۍ د پاره سينه
 مناسب ځای ده ، په تتر باندې لگيدل ميرانه ده .
 د مرگ په وخت بايد سترگې پټې کړم .
 دوه - درې دقيقې رحمت دی . مرگ څه دی ؟ مرگ
 يو مرموز حقيقت دی . مرگ په هرچا راځي . مرگ
 ډير رالټو دی .

د جند په باره کښې بايد فکر ، ونه کړم . د روح
 په باره کښې فکر لازم دی . زه روح يم او روح زه يم .
 دا مې بدن خو لکه وتلی غاښ د هيسته اچولو او
 هيرولو وړ دی . خو ساعته وروسته به مې روح د
 پلار او مور ارواوې وگوري . ممکن هغوی خوشحاله
 شي چې زه شهيد شوی يم . بيا به له ارواوو سره

والوزم . آسمانونه به وگورم . آه خدایه ! په
 آسمانونو کښې هر څه ناآشنا دي . په اسمان
 کښې تر اوسیدو د ځمکې له احواله خبریدا
 خوندوره ده . زه به ځمکه نه هیروم . په ځمکه
 باندې به څه تیریري ؟ زامن به مې د مور څنگ ته
 ناست وي او حیران به وي چې هغه ولې ژاړي ، په
 هلکانو پسې به څوځ راشي د باندې به یې یوسي ،
 خوشحاله به یې کړي . سخت ژمی دی . د پاتیا
 مراسم ډیر سخته دي . زه به هره ورځ کوښښ
 کوم چې د کور - کلي احوال واخلم . بېرې به هم
 راسره ملگری وي . بېرې ته به مې مور ډیره
 خوشحاله شي . ادې چې مې مړه کیدله نو د ده
 نوم یې دوه - درې ځلې واخیست او بیایې کلمه
 وویلله او ساه یې ورکړه . آه ! د ورور بدن به مې
 چیرته پروت وي ؟ په واورو کښې پروت دی . په
 وینو لړلی دی . غوښې یې خاورې کیږي . هډوکي
 یې توریږي ، دوریږي او ورکیږي . د هغه روح نه
 شم احساسولی اف ! دا نه شم زغملی چې د هغه
 بدن دې نه وي . هغه زه له رنگه پیژنم او د هغه
 روح ته لا پدې دنیا کښې ډیر کلونه پاتي دي چې
 ځانگړې نښې پیدا کړي . هغه په ډیر بد عمر
 مري ...

په ستوني مې درد دی ، تبه مې ورو - ورو
 ډیریري یو لوړ غر دی . ډیر لوړ دی . د غره په
 یوه هسکه ډډه باندې نه د کوزیدلو لار شته او نه د
 ختلو . شي لاس ته مې خورا ژور گړنگ دی . بېرې

را سره ملگری دی . د هغه پښه وښوئیده . نیم
خوړنده دی . هغه چیغې وهي او زما لاس یې ټینګ
نیولی دی . ما کین لاس په یوې تیرې پورې ونيو
خو تیزه هم له خپله ځایه را خطا کیري .

دره ډیره ژوره ده ... په همدې وخت کښې مې چیغې
کړې او له خوبه را ویش شوم . بېری حیران -
حیران راته گوري خو زه ژر ورته وایم : په خوب
کښې وډار شوم . هغه خپلې شونډې زبېښي
اودواړه لاسونه یې د ورنو په منځ کښې نیولي دي .

زما تبه ده ، په سر مې خورا ډیر درد دی .
ساعت ته گورم : پنځه دیرش دقیقې پاتې دي . په
پوزې ، غوزونو ، مخ ، ټټر او د سر په کاسې باندې جدا ،
جدا لاس را تیروم کاشکې ممکنه شي چې د بېرې په بدن هم
لاس را تیر کړم او د وجود موجودیت یې لمس کړم .

له کمپلې مې سر را بهر کړ . ساعت اته بجې
او دوه څلویښت دقیقې وې . د کوټې د رڼا په څیر
مې په ذهن کښې هم رڼا راغله او ده ته مې وویل :
- د تحقیق په وخت کښې څوک وروښیه .

- ما څوک ندې لیدلې ، زه څوک وروښیم ؟

- معصوم مجاهد وروښیه . هغه نه شي نیولی . په
جبهه کښې دی .

- دوی وايي چې د ټوپک ټبتونکی هلك دی .
معصوم خو لوی سړی دی .

- دوی معصوم څه پیژني چې لوی دی که ووې ؟
- که ور معلوم شو .

- د معصوم تر پیژندلو پورې لا وخت شته .

- سمه ده .

دا ځل مې د اميد رڼا واقعاً هم محسوسه کړه او
له څه نوره سوچه وروسته مې بېرې ته وويل چې
وزگار مه کينه ، د تحقيق تر شروع پورې کلمه
شریفه وايه .

نهو بجو ته څلور دقيقې پاتې دي . زه او دې
دواړه کلمه شریفه وايو ، خو زما فکر د هغو
بوټونو آوازونو ته متوجه دی چې له بیرونه راځي .
د ګامونو آوازونه مې زړه درېوي او د اطمینان تته
ډیوه پورې . زه مې ورور ته وایم :

- ګوره ، ورته وایې به چې ورته شپه وارخطا شوم
نو ځکه مې د سړي نوم نه شوی ښودلی . دروازه
خلاصه شوه . څلور تته عسکر را ننوتل . مونږ
دواړه یې په مخه کړو . زما او د بېرې د دواړو پښې
پورې بېرې . زه هغه ته وایم : ځان په غیرت کښې
ونیسې ! په حقیقت کښې هغه ته نه وایم بلکې
ځان ته وایم . واوره په شدت اوري . زما غاښونه
له ډیره یخه په یو بل بې اختیاره لګېږي . د
مستطوق د خوني د باندې یې زه ودرولم او دې د تنه
وروست . زه په پښو نه شم دریدلی او عسکرو یې
تر مړوندوونو نیولې يم شپه نیمه وروسته یې
بېرې را وایست .

هغه دوو عسکرو تر تخرګونو نیولې دی . د ده
ماته پام ندی خو زه ورته ګورم . زه یې هم
وروستم . د بیګني سړي مخې ته ولاړ يم . هغه را-
نه پوښتنه کوي : آیا د شپې دې ورور قانع نه کړ

چي سري را وڻيئي ؟

- هغه ماته سري را وڻوده او ويل يي چي وڙمه
شيه مي هم له ډيري وارخطايي د سري نوم نه
واخيستي .

- ښه ، لطفاً ووايه چي كله شينكوف چا تښتولي
دي ؟

- معصوم نومي هلك تښتولي دي . (د ټوپك ډزي
اورم چي له بيرونه راځي) .

- د كوم كلي اوسيدونكي دي ؟

- د زرغون كلي .

- د پلار نوم يي ؟

- محمد نظر .

خو د خوابونو په پاي كښي وايي چي تاسو
دروغ وايست . دواړه بايد في الفور اعدام شي !
دوو تنو روسانو زه هم له تخرگونو نيولي يم او
بيايي مي . زه په خپلو پښو نه شم تللي ، خو له
ډيري غصې ورته وايم : ما پريردئ - په خپلو پښو
خم ! هغوی راته بد - بد گوري زما په مطلب نه
پوهيږي .

زه يي يوې چارديواري ته وروستي يم . د ديوال
بيخ ته په واوروباندي يو مري پروت دي . گيډه يي
را معلوميري چي په وينو سره ده . زه بيري پسې
غواړم - هغه په واورو - باندي ناست دي . پلتي يي
وهلي دي . لاسونه يي په واورو كښي دي ښكته
گوري .

عسكرو بيري را ولاړ كړ . مونږ دواړه يي په

جدا - جدا کرسیو کینولو لاسونه او پښې یې په
 کرسی پورې ټینګ - ټینګ را وتړل . زه او دی یې
 نه یو بله لري کړو زمونږ کرسی یې دیوال ته تکیه
 کړې . مستنطق را پیدا شو . دواړه یې معاینه کړو .
 زمونږ د بدن د حرارت درجه یې یاداشت کړه او خو
 دقیقې کیږي چې نیغ - نیغ راته گوري . زه
 کوښښ کوم چې د سترگو نه لارې زارې ورته
 وکړم .

مستنطق اوس زمونږ نه معاینه کوولو لاس
 واخیست . عسکر تیاری شول . د ټوپکو خوډي
 یې راواړولې . ترجمان یو - دوه ... وایي او مستنطق
 نه وخته استفاده کوي ، بیا مونږ ته را نژدې کیږي ،
 راته گوري ، معاینه کوي مو او دا دی را څخه
 ليري شو .

شپږ ویل شول ، ما سترگې پټې کړې او صرف
 دا اوس را په یاد شول چې ما باید خواهش کړي
 وای چې په سر او مخ مې مه وئ . خوکار ترکار
 تېر دی .

زه د ټوپکو ډزې اورم او احساس کوم چې په ما
 مرمۍ نه لگيږي . ډزې جاري دي . زما چپ مړوند
 برخه گرم شو . ورو ، ورو بې حاله کیږم . داسې
 احساس کوم چې په زړه کېږي هوشیار یم . زه نه
 شاوخوا جدا کیږم . زه غم هیروم ، زه ښادي
 هیروم ، نه زمان او مکانه لري یم او نه دردو لذت
 سره نا آشنا شوم ... خو زما په بدن کېږي یو ډیر پټ
 شی لا ژوندي دی ...

زه پۀ هغه ګوته ګڼې پروت يم چې د اعدام شپه
 مې پکښې تيره کړه . بېرې هم پروت دی . زه دلته
 کله راغلی يم ؟ زه دلته چا راوستی يم ؟ زه بېرې ته
 ګورم ، هغه چت ته ګوري او سترګې رپوي . رشتيا
 پۀ يو لاس مې ډير درد دی . يو لاس مې دروند دی .
 يو لاس مې تړلی شوی دی . پښې مې را تړلې کړې
 او د بېرې را پام شول . بېرې لاڅه نه دي ويلې خو
 زه ځنې پوښتم : څنگه يې ؟ د هغه آواز اورم چې
 وايي : « ښه يم » .

د ګوته دروازه خلاصه شوه . دوه کسه را-
 ننوتل . ماله ویرې سترګې پټې کړې . « ولاړيدلی
 شي » دا غږ اشنا دی ، سترګې مې روڼې کړې -
 ازبکستاني مې سرته ولاړ و . هغه لاس را کړ او را-
 ولاړ شوم . بېرې مې پۀ څنگ ګڼې دی او له ګوته راوړو .
 ازبکستاني راته وايي : چې زیری درکوم -
 خلاص شوئ ! خو ما نه شوی منلی ، زه او بېرې له
 هغه سره له پوستې ووتلو او د باندې مې ورته وويل :
 دا څه کیسه وه ؟ هغه شاوخوا ته وکتل او بيایي
 سوکه راته وويل : ستاسو مستنطق له دي سره
 علاقه لري چې د مرګ پۀ وخت ګڼې د انسان
 روحيات معلوم کړي . که څه هم هغه ويلي وو چې
 پۀ سر او تهرېي فير مه کوئ - چې د بې ګناه خلکو
 د مرګ احتمال کم شي - مګر بيا هم بايد شکر
 وباسئ چې ژوندي خلاص شوئ .

ما ورته وويل : مونږ يې صرف د دي د پاره
 نیولي وو ؟ ده ځواب را کړ : نه ستاسې ورور يې

پدي خاطر نيولي و چي د كله شينكوف تښتونكي وروښيئ او په اوله شپه يې ډير وواهه ، خو په سحر يې معلومه شوه چي د كله شينكوف تښتونكي وژل شوي دي ، او مري يې د پوستي شاته په يوه كنده كښي پروت دي .

ما ځكه منصبدار ته وروستلئ چي كوندي اوس به ورور در خلاص كړي خو هغه تاسي يوه شپه د خپلي خيرني او تجربې د پاره معطله كړئ . ما ورته وويل : - زما لاس لكه چي مات دي ؟ ده وويل : شكر وباسه چي نور روغ يې او ورور خو دي د خدای (ج) په فضل بيخي ښه دي . بيري ويوښت :

- په پوستي كښي هغه مري د چا و ؟ ده ووي د ټوپك تښتونكي و . هغه اجازه وغوښتله او پوست ته ستون شو . له پوستي سل - سل و شل متره لرې په يوه كنده كښي د هغه هلك مري پروت و ، چي مونږ په پوسته كښي ليدلي و . د هغه په ملا گولي لگيدلي او تر گيډي را وتلي وې . پښي او لاسونه يې كاږه - واړه و . ما بيري ته وويل :

- چي لاسونه او پښي يې سمې كړه . هغه كوښښ وكړ خو سم نه شول . د هلك جامې شنې وې . توره كورتي يې په ځان كښي وه . د كورتي تخرگونه يې پرې و ، په تندي يې شين خال و . تور ويښتان يې په سپينو واورو كښي بريښيدل . سترگي يې نيمكښه وې .

اشنا قبرونه

چيرته چي به گونگي ناست و، د هغي برنډي
خنك ته زما د تگ راتگ لار وه . دا برنډه د كچه-
گرې، په شمالي اړخ كښې واقع ده . ما ته يې اصلي
څښتن نه دی معلوم، خو هغه وخت د گونگي په
تصرف كښې وه . د برنډي مخې ته لږ څه وړاندې د
مهاجرو هديره ده . د كچه گرې دې اړخ ته كورونه
نه وو او په همدې وجه د تلو راتلو دياره ښه
مناسبه گوښه وه .

زه ددې كمپ ته خلكو سره نه پيژنم خو ددوی
په هديره كښې درې داسې كسان ښخ دي چې اوس

مې هم نه هيريزي او خيالونو - خوبونو ته ډير
 راځي . په دې درې كسانو كښې يو گور د يو بې
 كسه او ناشناسه افغان دى . هغه مازديگر چې يې
 دا سړى ښخاوه ، زه د معمول غوندي ته خپله كار
 راتلم او د هديرې څنگ ته تيريدم . په هديره
 كښې ډير اولس را پند و . د خلكو ټول ته ورننوتم .
 چا راته وويل چې دا سړى نن سحر په پاخه سړك
 باندې موټر وواهه او ځاى پر ځاى يې وواژه . مړى
 تر اوسه پورې ته پوښسو سره و ، خو ورته يې
 معلومه نه شوه او له ناچارۍ يې موږ ته د تدفين
 دپاره را وسپاره . زه د مړي كټ ته ورنژدې شوم د
 مخته ولاړو كسانو ته شا مې غاړه ورهسكه كړه . د
 مړي پر بدن خادر غوړيدلى و . نور نه ښكاريده .
 يوازې پښې يې لوڅې وې . د پښو تلې يې تگې زيرې
 اوښتې وې . تر كټ لاندې يې تور سليپر بوټونه
 پراته وو . يو سپين زيرى ته يې څنگ لوري وويل :
 "دا بوټونه هم دده دي .

سليپر تازه رنگ شوي او دوه ځايه پينه وو . زه
 هلته څو شيبې ودريدم . د ځينو كسانو چې ماته
 را پام شو او نابلد ورمعلوم شوم نو لاره يې راكړه
 او گواكې په پټه خوټه يې را څخه وغوښتل چې د
 مړي مخ وگورم گوندي ويې پيژنم . كه څه هم دا
 زما اخلاقي وظيفه وه او بايد ليدلى مې واى خو د
 مړي له مخه مې خادر پورته نه كړ او د خلكو له
 منځه مې د را وتلو تكل وكړ . د را وتلو په وخت
 مې له چا ويوښتل چې سړى ځوان دى كه زور .

هغه راته وويل :

چې زلمی دی .

په هغه شپه د خوانيمرگ د زير و پښو اوزو
سليپرونو تصور را گډ وډ کړ . په هغه شپه زما په
بې شميرو پښيمانو يوه بله پښيماني هم اضافه
شوه . دې شي خورولم چې ما يې وټي حتی د مخ له
لیدلو سره هم دلچسپي ښکاره نه کړه .

سحر چې بيا کار ته تلم او هديرې ته ورنږدې
شوم نو سترگې مې وار د وار د ده په گور ولگيدې .
د گور خاوره لا نمناکه وه او تور بخونه معلومیده .
خو شيبې يې د قبر خوا ته ودریدم . دوعا مې ورته
وکړه . په هغه وخت به گونگي د برنډې سيوري ته
ناست و . گونگي د خپلو مخصوصو اوازونو او
اشارو په ذريعه و غوښتل چې ما ته د نوي گور په
باره کښې څه ووايي . دده زړه وچې ورسره کښينم ،
خو ما داسې ونه کړل . يو خو ناوخته و او بايد کار
ته تللی وای او بله دا چې خدای شته له گونگي مې
لږ لږ ورت کيده . هغه ناجور و او ورو ورو به
توخیده . د کمپ ځينو ماشومانو به چې دلته
نژدې لوبې کولې او له گونگي سره يې ورانه وه ،
کله ناکله راته ويل :

"یای ! ده ته مه ورنژدې کيزه ، دی سل دی .

"ما هم په گونگي باندې د مسلول گومان کاوه او
دماشومانو خبره مې ځکه زړه منله چې هغو ضرور
له خپلو مشرانو اوریدلي وو . په اوله کښې له
گونگي سره زما اړیکې کوچنيانو ته بې معنی

بنکاريدي . هغوی ته گونگی بوډا لیونی هم
 بنکاريده او دده د لیونتوب د اثبات له پاره یې
 پوښتنه را نه کوته چې ته پوهیږي دا بوډا ولې د
 غرونو خواته گوري ؟ چې ما به ورته وویل، زه نه
 پوهیږم ، نو دوی به په خدا - خدا کښې را ته وویل :
 دی له برنډې وطن ته گوري .

ما به سحر او مازدیگر دلته گونگی ، هدیره او
 ماشومان لیدل . زه سوکه - سوکه له دې حالت
 سره عادت شوم چې دا درې واړه د یو مثلث درې
 کونجونو ته ورته دی او د هديرې د وجود غوندې دلته په
 دې مثلث کښې گونگی او کوچینیان هم لازمي ټوکې دي .
 ماشومان د ژوند په خیر سر تر پایه نارامه وو
 او زور به یې ټوله فضا نیولې وه . خو گونگی به
 خاموش و . ډیر لږ خوځیده ، ورو - ورو به ټوخیده
 او له برنډې به یې د لويديځ لور ته کتل . گونگی
 تقریباً د مړو او ماشومانو تر منځ یو منځنی حیثیت درلود .
 دی دژوند او مرگ په برید کښې یو بې اعتباره مزی و .

کوچینانو د ځان له پاره بوډا یو مهم خنډ باله .
 دلته د کمپ له خړو خیمو، تنگو کوڅو او وړو
 غولپو څخه را دې خوا ، ارت او لوی میدان د لوبو
 دپاره خورا خوندور ځای و . په دې گوشه کښې نه
 لویان او مشران وو چې دوی له لوبو منع کړي او نه
 هم هغه غم لرلې خیرې ، چې شاید غم انگیزو
 نظارو به یې د دوی په زړونو کښې شکونه پیدا کول .
 په میدان کښې له بوډا پرته د ماشومانو دپاره بل
 مشکل نه و . گونگی له دورو بد منل او په پوتلن

میدان لوبې خو ضرور ډیرې دورې جوړوي . بودا چې به له کوچینیانو په تکلیف شو نو د غرب له خوا به یې مخ را وړاوه او تر ډیره پورې به دوی ته زونگیده .

یوه ورځ په مثلث کښې د معمل خلاف خاموشي وه . ماشومانو میدان نه ویری ایښی ، خو لوبې یې بس کړې او غلي وو . بودا هم له خپل پخواني ځایه خوځیدلی او د برنډې له بلې څنډې یې لويديځ ته کتل . له ماشومانو مې پوښتنه وکړه چې څه کیسه ده . دوی د بودا له لاسه شکایت وکړ چې هسې بیځایه په قهر دی . "سړي" په کاهو وويشته او چې بودا پسې ولاړ شو ، دې د کور خواته منډه کړه خو په لاره ویرتله ، خو له یې وینې شوه . بودا هغه پرېښوده ، زموږ خواته راغی . زموږ څه گناه ده ؟ وهلی چا دی او کنځلې چا ته کوي ؟ اوس که د "سړي" له کوره څوځ راشي هغه به هم موږ سپکوي .

ما وویل :

سره کومه یوه ده ؟

دوی ځواب راکړ :

"هغه چې سترگی یې شنې دي ..."

چې گودۍ ورسره وې ... ، چې زیر وښتان لري ... ، چې ...

ما ته "سره" را یاده شوه . دا به د شپږو - اوو کلونو په عمر وه ، خو ډیره شوځه او په عین حال کښې محجوبه ماشومه وه . گودۍ به یې همیشه په غیر کښې وه . یوه ورځ مې پوښتنه ځنې وکړه چې نجلۍ د کوم ځای یې ؟ دا اول وشرمیده ، خو

وروسته يې ځواب راكړ :

"زه د كابل يم . گوډۍ مې هم د كابل ده . گوډۍ مې ما ته ماما ته كابله راوړې ده . دا د كابل گوډۍ ده . دا مې ماما جان ماته راوړې ده .

"ما بيا وپښتله چې كابل چيرته دى ؟ دا شيبه نيمه غلې وه . بيا يې د لويديځ لورته مخ واړاوه ، د خيبر غرونو ته يې لاس ونيوه ، ويې ويل :

"ها خواته . ليرې دى .

"ما ددې د ځورولو دپاره وويل :

"د كابل گوډۍ خو خرابې وي !"

مگر دې ته زما خبره ډيره بيځايه ښكاره شوه . خپلې سترگې يې پورته كڅ كړې او ويې ويل :

"اوهو ! د كابل گوډۍ څنگه خرابې وي !"

سبا سهار بيا هغه ميدان واو هغه لوبې د كوچينيانو شور ماشور توله فضا په سر اخيستي او د پروني خپگان نخښه نه وه . د بودا ماته را پام شو . هغه د هميشه غوندي د قبلې لورته مخ اړولې او خاموش ناست و .

ماشومانو چې وليدم نو هر يوه جلا-جلا

مخاطب كړم او راته ويې ويل :

"اى ! اى ! "سره" هاغه ده ! "سره" دا ده ! "سره" نن

د خپل لقب غوندي لا ډيره سره شوې وه . ځان يې

پريوولې و . جامې يې پاكې وې . گوډۍ يې هماغسې

په غير كښې ټينگه نيولې وه . ما ماشومانو ته

نصيحت وكړ چې بودا مه خپه كوي او كه يې خپه

كړئ نو ښيرا وې به درته وكړي . گورئ غاړې به

مو بڼدي شي ! ... بيا بودا ته ورغلم ، هغه چې زه وليدم ، نو شونډې يې له خدا بيرته شوي . له ماشومانو راضي غونډې و او اشاره يې راته وکړه چې کښينه ؛ خو ما يوه کړ چې کار لرم او اجازه مې ځنې وغوښتله .

زه به د معمول غونډې په هغه لاره تلم راتلم . د ماشومانو سحرني او مازديگرنۍ لوبې او د بودا توخل او لويديځ ته کتل جاري وو . هديره ورو- ورو لوييده . د بيکسه ځوان د کور شاوخوا ته نوي قبرونه جوړ شوي او هغه لکه د ژوند په اختتام کښې چې تنها و، تنها نه و . د بودا ورځ په ورځ کمزوريدا او د هديرې لوييدا ، د لارې د سر په مثلث کښې د مرگ ترانه غږوله . زه اوس بودا ته تر پخوا هم لږ ورگرځيدم . د هغه نظرونه به د لويديځ په غرونو کښې ښخ وو او لارويو ته يې چندان نه پام کيدل . ماشومانو اوس گونگي نه خوراوه هغوی پر ما باندې د بودا د خپل او خواخوږي گومان راغلی و، دوی به هر يوه جلا-جلا د گونگي په باب معلومات راکول :

"زه گونگي ته څه نه وایم ... يلاني پرون په بودا پورې وځنډل ... ما گونگي ته اوبه راوړې ... گونگي اوس له مور نه خوشحاله دی ...

" ما به د ماشومانو خبرې په دقت اوريدې او له دوی به مې د خوښۍ څرگندونه کووله .

يوځل څو ورځې سر په سر "سره" رانغله . ما له ماشومانو د سرې پوښتنه وکړه . هغوی راته

وويل : چي "سره" ناجوره ده . خو ورځي نوري
 تيري شوي . زه مازديگر مهال له خپله کاره راتلم
 او چي هديرې ته ورسيدم د هميشه غوندي مي
 دوعا وکړه او د بيکسه زلي گور ته مي وکتل . زه لا
 ډير نه وم را تير شوي چي ماشومانو را ناري کړي
 "هاغه د "سري" قبر دي ! "سره" مړه شوه ... " ما بي
 ارادي گورستان ته وکتل او نوي کوچيني قبر مي ژر
 پيدا کړ . د کوچينانو سره مي خبرې ونه کړي .
 بودا ته ورغلم . د هغه په سترگو کښي اوښکي
 ډنډ شوي او د هديرې خواته يي اشاره وکړه .
 دي نه وروسته به ما ماشومانو او بودا ته نه
 بلکه هديرې ته ډيره توجه کوته . د "سري" قبر به
 په ژور غم کښي ايسار کړم او له دنيا به مي زړه
 تور شو . اوس په هديره کښي دوه داسي قبرونه
 وو چي د خاوندانو ياد يي ډير خورولم ، خو د يوه
 مي هم حتی نوم زده نه و .

يو وخت داسي راغي چي بودا د کښينا ستلو
 حوصله له لاسه ورکړه . تر ملا لاندي به يي خادر
 غورولئ او باندي پروت به و . دده مکرري پريوتني
 تشويش را پيدا کړ اخر يو ځل د برنډي خواته
 وروگرځيدم او د صحت پوښتنه مي ځني وکړه . ده
 سر ته لاس ونيوه او په اشاره يي يوه کړم چي سر
 يي چکر خوري او په ناسته په غذا بيرې .

زه به هماغسې تلم اوراتلم . ماشومانو به له
 بودا نه ليري لوبې کوئي او د دوي له پښو را ولاړي
 دورې به تر بودا پورې نه را رسيدې . گونگي به په

برنده کښې په چپ اړخ پروت و . د لمر پړيواته نور ته به يې کتل او هديره لکه د مهاجرو کمپ ورو- ورو لوييدله .
يو مازديگر د هميشه غوندي دگورستان په لاره راتلم . په هديره کښې گڼ خلک را غونډ وو او يو مړی يې ښخاوه .

څه شيبه وروسته يوه شوم چې خلک دا ځل په گونگي باندې خاورې اړوي .

گونگي که څه هم ډير پخوا د مرگ په پوټه ولاړ ؤ خو زما زړه دا نه منله چې دې په تورو خاورو کښې پروت وي او غرب ته دې نه گوري .

ما په لحد کښې د وروستي ځل د پاره ورته وکتل او هلته مې هم د حيراني سره وليدل چې مخ يې د لويديځ خواته اوښتی دی . له يوه څنگ لوري مې ويوښتل چې عجيبه ده ، ده په ژوند هم لويديځ ته کتل او اوس هم لويديځ ته گوري ! هغه وويل :

« گونگي خواره کی پردیسی ډير خوراوه او مونږ يې يوه کړي وو چې هغې خواته ليدل يې څه ناڅه کراره وي . خو خلک د هر مړي مخ قبلې ته اړوي او دا يوه شرعي چاره ده .

زما په تصور کښې لا اوس هم گونگي هغسې گوري او يو ډول تسل مې زړه ته لاره کوي ؛ خو له بې کسه ځوان سره ناځواني مې لکه د هغې نجلۍ ياد چې اوس له خپلې گوډۍ ، د خپل کابل له گوډۍ بيخي ډيره ليرې ده ، سخت خوروي !

د لیوه سر

د « دُران » پلار که خه هم ډیره زمکه لرله او
گذاره یې سبه وه خو غران ته به یې خلور غوتې
وراجوړې وې او میلمه یې کله چا په کور نه ولیدلې .
د پیرو اکا په هکله داسې ویل کیدل چې د کلي تر
خان هم ډیرې رویې لري مگر څرنګه چې شوم
سړی وو او د ننګ جنګ نه وو نو د چا سترګه ځنې
نه کیده او خان دی په هغه بډایانو کښې نه
حساباوه چې سیالي او رقابت ورسره وکړي .
خان سربیره پردې چې ډوډۍ مار او غیرتي
سړی و ، د ښکارونو او میلو هم ډیر شوقي و . په

ژمی به چې واورې کوټې شوې نو د ده به بیا په کور کښې طاقت نه کیده . کړۍ ورځ به یې په ښکار تیروله .

له ورځو یوه ورځ خان ته په ژمي له کندهاره داسې میلمانه راغلل چې هغوی هم د ښکار ښه شوقیان وو . خان اسونه ورته برابر کړل او د ښکار ملګري یې کړل .

دوی ته ورځ د مارغانو ښکار وکړ خو مازدیګر د راتګ په وخت یو اجل نیولې ليوه مخې ته ورغی چې د مشر میلمه په مردک ولګیده او ځای پرځای مړ شو . مشر میلمه د ليوه سر په سانګې پورې وتومبه او خان ته یې وویل چې که دې خوښه وي د ليوه سر به د چا په کور واچوم چې میلمستیا راکړي . خان یې خبره خوښه کړه او زیاته یې کړه چې ته زمونږ په سیمه کښې نابلد یې ، که دې د هر چا په کور واچاوه نو دا به د کوربه په حق کښې یو قصدي کار نه وي بلکې د هغه په ډوډۍ کښې به زمونږ نصیب وي .

دوی په خبرو خبرو کښې کلي ته را نژدې شو . مشر میلمه سترګې وغړولې چې کوم کور خوش کړي او د ليوه سر ورواچوي . د خدای (ج) کارونه وو د میلمه نظر د دران د پلار په کور ولګیده ، نیغ ور تیر شو او د هغه د کور د دروازې مخې ته یې د ليوه سر ور وغورځاوه . په دې وخت کښې د دران پلار له کوره راووت ، له میلمنو سره یې روغېر وکړ او په کیسه یوه شو چې سبا غرمه باید میلمستیا

ورته وکړي . د دران د پلار له خبرولو وروسته نور خان تم نه شو او له خپلو میلمنو سره یې د حجرې مخه وکړه .

په لاره مشر میلمه له خانه پوښتنه وکړه چې څنگه په خوار سړي خو مې نه یاست اړولي ؟ خان سور اسویلی ویوست او ځواب یې ورکړ چې سړی خوار نه دی خو ډیر بې همته دی . مگر په هر حال اوس مو د لیوه سر وروړی دی ، هر رنگه چې وي ډوډۍ به راکوي .

ماخوستن په حجره کښې خان ته فکر ور وټویده چې هسې نه دي میلمنو ته خجالت شونو ناظر ته یې پټ وویل چې ورشه د دران پلار ته ووايه چې گوره خلاصی دي نشته ، له ډوډۍ به ځان نه پټوي .

څه وخت وروسته ناظر بیرته راغی او خان ته یې وویل چې هغه په کور کښې ځان غلی کړ او زوی ته مې یې په ټینگه سره وویل ، خو زوی خوار یې د خپلې ډوډۍ خوړلو اختیار هم نه لري ، پاته شوه لا دا چې پلار ته د میلمستیا خبره وکړي .

خان ناظر ته وویل چې ورشه دی را وبوله . ناظر بیا پسې ورغی خو دی له کوره را ونه وت او ناظر مجبور شو چې زوی یې خان ته وروړي .

د دران رنگ تګ ژیر اوښتی و او سره له دې چې کوټ یې په ځان کښې وو ، له یخني داسې رییده لکه د مني پانه . د خان چې څنگه سترګې پرې ونښتي خوايي ورته بده شوه نور یې هیڅ ورته ونه

ویل صرف څه رویی یې ورکړې او ناظر ته یې وویل چې یو پسه هم ورکړه .

دران که څه هم ټول عمر په حقارت کښې تیر کړی وو خو د میلسمستیا د پاره د خان له خوا پسه ورکول بیخي ورته سخته شوه .

په ځان یوه نه شو چې پیسې یې څنگه واخیستې او د کور خواته څنگه را روان شو . په کور کښې یې پلار د خان پسه ته خوشحاله شو . پسه یې په اخور وتاړه . څه دانی شاغل یې ور واچول او سبا یې زوی ته وویل چې سحر ناظر ته ووايه چې مور مې سخته ناجوره وه ، پلار مې سحر لمانځه مهال غزني ته یووړه او په کور کښې اوس زه یواځې پاتې یم .

دران د پلار خبره سمه وانه وریده . ځکه سخته تبه ورباندې راغلې وه او چې په ځان پوهیده نو بیا دوه ورځې تیرې وې . د خان میلمانه کندهار ته ستانه شوي وو . ناظر پسه بیرته ځنې وړی و او پلار یې کلیوالو په یوه خوله سپک کړی و .

هسې خو پیرو اکا هرچاته معلوم و چې شوم سړی دی مگر د لیوه د سر له میلسمستیا پتیدل یې بیخي متل وگرځیدل .

خدای خبر چې پیرو اکا ولې د پیسو له لگولو قسم کړی و . شاید دی به د ډیر اوږده عمر په چورت کښې و . او د آینده له پاره به یې ساتلې خو خدای پاک ډیر اوږد عمر ورنه کړ ، په دوه شپيته کلنۍ کښې ومړ او بې له دې چې د چا سترگه پرې

ټونده شي ، خاورو ته وسپارل شو .
 خو دران په کلي کښې د پلار له مرگه وروسته
 هم خوشحاله نه شو . هميشه به له نورو غلي
 گرځيده او داسې احساس به يې کاوه لکه د ټولو
 پورې چې وي . حال دا چې پر نيم کلي يې د پلار
 پيسې وې پلار يې په پته ډيرو خلکو ته په گټه رويي
 ورکړې وې او نن چې هغه نه و نو هيجا يې هم په
 انکار شرم او گناه نه محسوسوله .

د پلار له مړينې يې څه موده وروسته د دران
 بچه وختله په غزني کښې عسکر شو . د غزني په
 ښار کښې د عسکري له ستونځو سره سره دران
 په دې خوشحاله و چې کلي او کليوال نه ويني .
 له عسکري وروسته چې څنگه کلي ته ولاړ د زمکې
 د خرڅلاو په فکر کښې شو . په څو مياشتو کښې
 يې زمکه خرڅه کړه ، واده يې وکړ او غزني ته د
 خپلو خپلوانو د ممانعت سره سره په کډه ولاړ .
 دران په څه پيسو د ليلاميو دوکان جوړکړ او
 نورې پيسې يې په بانک کښې تحويلې کړې .

د هغه دلته په ښار کښې گذاره ښه کيدله .
 دلته يې چا پلار نه پيژانده . د کلي سيال او
 سيالداري نه وه او ژوند يې ظاهراً بې غمه تيريده
 خو سره له دې هم د ده هغه له کلي راوړی مراوی
 توب بدل نه شو . ښځې يې په ښار کښې کال دوه
 وروسته د ښاريانو خوی بوی واخيست او نوريې د
 کلي ارمان نه کاوه . کډه يې ښه خوشحاله وه د
 کوڅې له والو سره يې اړيکې ټينگې کړې وې او چې

هروخت به يي زړه وشو له نورو سنجمنو سره به يا
 د زيارتونو په سيل ووتنه او يا بازار ته د يونيم شي
 د اخيستلو د پاره ولاړه . خو دران سره له دې
 چې خپل غم يي نه شو پيژندلی ، يو پټ او هميشنی
 غم ورسره مل و . ده داسې احساس کاوه لکه چې
 يوه پټه گناه يي کړې وي او د هغې په وجه خپل
 ځان خوري . هغه دلته هم له چا سره يار دوست
 نه شو . له سحره تر ماسنامه به په دوکان کښې و
 او د تگ و راتگ په وخت کښې به يي سرپټ
 اچولی و زمکې ته به يي کتل . د کوڅې خلکو به
 هغه ډير باحيا او ارام سړی گانه خو د هغه په زړه
 چې کوم اور بل و د هغه تاو حتی د ده کډې هم نه
 محسوساوه .

د دران په ښار کښې کلونه تير شول . په ښار
 کښې يي پوخ کور جوړ کړ . په يوه درملتون کښې
 شريک شو او مشر زوی يي په مکتب کښې واچاوه
 او داسې وخت پرې راغی چې د ده ژوند ته د کلي د
 خلکو سترگې وتلې مگر بيا هم ده يو کمی
 محسوساوه .

يوه ورځ يي سنجې ته وويل چې زړه مې غواړي
 بيرته کلي ته ګډه وکړو او هلته څه کاروبار شروع
 کړم . سنجې يي د ده له خبرې سره مخالفت وکړ .
 خو هغې لا د کلي شکايت نه و تمام کړی چې د ده
 په زړه کښې د کلي په نسبت د نفرت اور بل شو او
 له ډيره تاوه يي ورته وويل چې سم وايي ، بيخي
 سم وايي !

سښي يې دا گومان وکړ چې خاوند يې دا خبره نه غصې وکړه ، مگر حقيقت داسې نه و . د ده به همدارنگه کله ناکله کلي په زړه وووریده خو اکثره به يې ډير بد ځني راتلل . سښه يې د ده برخلاف کلي ته ډيره تله راتله ، مگر کلي يې د ژوند لپاره بيا هيڅکله خوښ نه کړ .

شپې ورځې تيريدلې او دران دوکاندار نه هغه پټ او سره سره چې په زړه يې بل و ظاهرأ کرار ، بې ازاره او بې غمه دوکاندار معلومیده . هغه خپل آرامش او سور طبيعت کله هم نه لاسه نه ورکاوه او حتی کله چې د اول ځل د پاره وروسته نه ډيرو عمرونو سنارته پردې پوځونه راننوتل او په گرده توښه اضطراب خپور شو ، دې هماغسې د هميشه غوندي پټ خوښي ، آرام او زحمتکشه دوکاندار پاتې شو چې د تگ او راتگ په وخت به يې سر خوړند و او نه هيجا سره يې د زړه خواله نه کاوه .

د روسانو د پوځ نه راتگ سره که څه هم لارې گډې وډې شوې او دې به نور د پخوا غوندي د ليلام په انډيو پسې کندهار ته په بې غمۍ سره نه شو تلای خو دا چې د روسانو ليلامي ډير خوښ وو او د ده دوکان ته به ډير راتلل ، نو ده څه خاص تاوان نه و کړی .

دران د نورو سناريانو غوندي نه روسانو کرکه کوته او بد يې ايسيدل ، مگر سره نه دې هم کله دا په زړه کښې نه وه ورتيره شوې چې د روسانو پر ضد بايد څه وکړي .

هغه به د کلي خبرې اوریدلې چې اوس هغه پخواني وختونه نه دي اوس گڼ زلمي غازيان شوي دي ، ټينگونه سوځوي او په دښمن لارې بندوي . هغه به دې خبرو ته حيران پاتې شو او کله ناکله به په زړه کښې ورتيره شوه چې په دې حال کښې خو مې کلي ليدلې وای ، مگر دا ارزو به يې سمدستي په زړه کښې مړه شوه او هغه نامعلوم او مبهم غم به يې بيرته تسخير کړ .

يوه شپه دران ته همدې نامعلوم او مبهم خپگان سره لاس او گريوان و ، خوب نه ورته ، د خيالونو او چورتونو په دنيا کښې کوز پاس گرحيده او اخر روسانو ته راورسيده . د روسانو ته تصور سره د هميشه غوندې په زړه کښې نفرت ورپيدا شو خو له دې بې خونده خياله يې لا ځان نه وو خلاص کړی چې د خيالونو په دنيا کښې ځان ته مخاطب شو ويې ويل :

« دورانه ! يو روسی دې وژلی وي ، سر دې ځنې پرې کړی وي او هغه سر دې بياکلي ته ورورې وي » . دې تصور يې زړه باغ باغ کړ او پسې ویده شو . سحر چې دوکان ته روان و په زړه کښې ورتيره شوه چې يو خوندور تصور خو مې کړی و ، شيبه نيمه وروسته تصور ورياد شو او بيا يې ځنې خوند واخيست .

دې تصور به هميشه خوشالاوۀ او د دې ارزو د تحقق د پاره به يې په تخيل کښې رنگ په رنگ پرواگرامونه جوړول او خوند به يې ځنې اخيست .

هغه به د خیالونو په دنیا کېنې کله د پیریانو
خولې موندلې وه ، کله به یې وزرونه کړي و او حتی
یونیم ځل به یې په رڼا ورځ روسی وژلې و ، د هغه
سر به یې غوڅ کړی و او کلي ته به یې وړی و او په
دې ټوله لاره کېنې به د روسانو سترګې خدای (ج)
په ده رندې کړې وې .

ده که څه هم د روس د وژلو هیڅ اراده نه لرله
او عقل یې د داسې خطرناک کار اجازه نه ورکوله
خو په دې باره کېنې تصوراتو اود پروگرامونو
جوړولر ډیر خوند ورکاوه .

پنځه شپږ هفتې وروسته د ده دا خیالي
پروگرامونه په یوه واحد او کوتلې تخیل بدل شول
او سره د دې چې یې لا د روسی د وژلو اراده نه وه
کړې د پروگرام اوله برخه عملي کړه او هغه دا
چې یو مېنځ پنځه چاریکاري چاقو یې واخیست او
د دوکان په پسخانه کېنې یې کیښود . د ده هغه
مېهمه ارزو به صرف دې تصور په کرارولې شوه
چې دوکان ته یې یوه ورځ یو روسی منصبدار یواځې
راننوخې او دی یې د نورو ټوکرانو په شوق
پسخانې ته بیایي او هلته یې دی په چاقو وژني
سرڅنې پرې کوي او په یوې ګونې کېنې یې اچوي
او دی له ګونې سره د پسخانې په شاتنې دروازه
بهر ته وځي او ځان کلي ته رسوي .

له هغه سره دا تصور هغه وخت لا ډیر شو
چې د بانکونو د بې اعتبارۍ په وجه یې له بانک
ټولې پیسې را وایستلې او په ښار کېنې یې د غلا

ډير بخت په خاطر دا رويي د خپلې کډې په ذريعه کلي ته يووړې .

اوس نو دی په کور کښې يواځې و او خپل تصور يې لا ښه کولی شو . په دوکان کښې به د ورځې له خوا کله ناکله پسخانې ته ننوت چاقو به يې خلاص کړ او د تصور په مرسته به يې په هوا کښې د يوه روسي په گيډه کښې ښخ کړ .

په دې ورځو کښې چې به روسان راغلل نو د ده زړه به په درېدلو شروع وکړه او سودا ته به يې بيخي فکر نه رسیده . يوه ورځ يې يو د پنځه سوو روپيو جمير يوه روسي منصبدار ته په پنځوس افغانۍ ورکړ او چې څو دران متوجه کیده هغه تللی و . د خدای (ج) کارونه و همدا منصبدار مازديگر بيا دوکان ته راننوت . ده ورته د جمير وويل چې زما پام نه و ، بيه يې اوچته وه بيرته يې راوړه ، مگر هغه په خبره پوه نه شو . ده بيا خپله خبره ورته وکړه او پسخانې ته يې اشاره وکړه چې له همدې ځايه مې جمير درته را ايستلی و هغه د پنځه سوو افغانيو مال دی زه خطاوتی وم . روسی دا ځل هم په خبره پوه نه شو او دا گومان يې وکړ چې په پسخانه کښې نوي مالونه دي ، نو د پسخانې خواته ورغی . دران يې ممانعت ونه کړ او چې څنگه په زړه کښې ورتيره شوه چې داسې تنها روسی او هغه هم په پسخانه کښې بيا کله پېښيزي نو د الله اکبر چيغه يې لا پوره تر خولې نه وه وتلې چې د روسي گيډه کښې بيا چاقو تر

موتي پوري ننوتی و .

شيبه نيمه وروسته دران د روسي سرغوخ کړ .
په يوه پلاستيکي کڅوړه کښې يې واچاوه او بيا يې
دا کڅوړه د پوري په يوه ټوکړينه کڅوړه کښې پټ
کړ او د شا د دروازي له لارې د موټرونو د هډې
خواته رارهي شو .

هغه په کراتو مراتو کړی تصور د يوې شيبې د
پاره هم ټکني نه کړ ، د موټرو په هډه کښې يې د
کلي موټر ومونده او د ماسنام اذانونه لا نه و شوي
چې دران د پوري له کڅوړې سره د کلي د جومات
مخې ته له موټره ورکوز شو .

اوس هغه شيبې رارسيدلې وې چې د ده له زړه
نه يوه مرموز غم ګډه ګوټه . دران په اندروني
حقارت د غلبې موندلو د پاره نور ځنډ نه شو کولای ،
د روسي سري يې سره د هغه له عسکري خوټي له
کڅوړې راويوست او د جومات مخې ته يې واچاوه .

دا خبره لکه چرچرۍ په درست کلي کښې خوره
شوه او هغو ځوانانو چې ځان ته به يې يوڅه ويل
ده ته د احترام په سترګه کتل تر نيمې شيبې پوري
زاړه او ځوانان ترې راګرځيدلي وو . له ده يې د
روسي منصبدار د وژلو کيسه اوريدله او ده ته يې
په حسرت حسرت کتل . د دران زړه سپک شوی و
او داسې احساس يې کاوه لکه د اول ځل د پاره چې
وينه پکښې چلیدلې وي .

داز

ما دوه مياشتي د مخه جهاد پيل كړی و . په
تيرو دوو مياشتو كښې دا لومړی ورځ وه ، چې له
مرکز د باندي ، هغه هم په يواځې ځان وځاښه
راسپارل كیده .

زه د مجاهدينو له مرکز څلور كيلو متره لبرې
پيره ولاړ وم قوماندان راته ويلي و ، چې د سړك
څارنه به كوي او كه دې پر هر چا شك راغی ،
تلاشي يې اخله ، ځكه آواز ده چې لويه قوه راځي .

د پيرې په لومړيو شيبو كښې يوه شوم چې ډير
مشكل كار ته مې غاړه ايښې ده . كه به هر څوك د

لاري پر سر تيريدل ، نو ما به د شك په نظر ورته
 كتل . د يوه - نيم لاروي په برخه كسي به مې شك
 ډير شو ، خو د تالاشي جرأت به راسره نه و . په
 زړه كښي به راتيره شوه ، چې په سړيه خه به
 ورسره نه وي ، هسې به دريوري وخاندي . حقيقت
 دا دی چې په خپله سيمه كښي تالاشي اخيستل
 ډيره گرانه خبره ده ؛ ما په دې ورځ داسې كسان
 هم وليدل ، چې ښه غوره پوښتنه به يې راسره
 وكړه ، خو ما به نه پيژندل .

ما تر غرمې پورې د هيجا تالاشي وانه خيستله ،
 خو د زړه ستريا پوره ستري كړي وم . غرمه مهال
 د خلكو تگ و راتگ كم شو . د سړك يوې ډډې ته
 په ډبره كښيناستم او په زړه كښي مې وويل :

- چې زه او دا كار خو ډير سره ليري يو .

ما لا ساه نه وه سمه كړې ، چې دا غږ مې واوريده :

« وا هلکه ! مجاهد يې ؟ »

ما سر را اوچت كړ . د اواز خاوند يو سپين ږيري
 ملنگ و چې زما لور ته را نژدې كېده . زه ورولاړ
 شوم ، پوښتنه مې ورسره وكړه او يوه مې كړ ، چې
 مجاهد يم . ملنگ راته وويل :

زويه ! زه ته بغلانه راغلي يم ، خو سوه تانكه را-
 روان دي ، د ځان چاره كوئ ! يوې خواته غلي شئ !
 ما ته ملنگه د قوي په باب نورې پوښتنې وكړې ،
 خو هغه ته اضافه معلومات نه و .

په داسې حساس وخت كښي راته د سړك
 پرېښودل نا مناسبه ښكاره شول ، نو ملنگ ته مې

وويل ، چې كه دا خبر زمور مركز ته ورسوي ، ډير
به درځه خوشحاله شو ، ځكه زه مجبور يم دلته
پاتې شم او بل څوك نه شته ، چې ويې ليرم .
ملنگ وويل :

- په دواړو سترگو ، د مجاهدينو خدمت به ولې نه
كوو !

ما ملنگ ته د مركز لاره وروښوده او هغه
راځه رهي شو . ملنگ به لا شل - ديرش گامه نه
و ليري شوي ، چې زه پسي ورغلم د تالاشي اجازه
مې ځنې وغوښته . ملنگ په داسې انداز دوه - درې
ځله راته كوز - پاس وكتل ، چې په خپله خبره ښه
پښيमानه وم ، خو اوس شوي كار و ، حقيقت مې
ورته ووايه ، چې ملنگ ماما ! خوا به نه بدوي ماته
قوماندان امر كړي ، چې هر ناييزندويه مركز ته را
ليږي ، تالاشي يې اخله . زه ښه پوهيږم ، چې ته
خپل سړي يې ، خو كه قوماندان خبر شي چې زه
تالاشي نه اخلم - سخته خوا بدوي .

ملنگ په قهر شو ، په تنده لهجه يې راته وويل :
ښه ، ډيري خبرې مه كوه ، تالاشي دي ژر - ژر
اخله ، په سره تركښي مې مه ايسارهوه .

ما په خپل عمر كښي د لومړي ځل د پاره
تالاشي اخيستله . د تالاشي په وخت كښي مې د
سړي له جيبه د شفر په څير ليكلي ليكنې لاس ته
راوړي سپين زيري زما د سوالونو په ځواب كښي
وويل ، چې دا يانې په بغلان كښي څو تنو مجاهدو
راكړي او قسم يې راكړي ، چې نه به موږ چا

وربنيې او نه هم هغه کسان چې دا پاڼې ورسپارم .
 د سپين ږيري ملنگ خبرو قانع نه کړم . ملنگ
 مې ته ځان سره معطل کړ ، چې څوک شناخته را-
 پيدا شي او ته « شفر » سره يې مرکز ته وليزم .
 په دې منځ کښې ملنگ راته وويل :
 زه به د سين په غاړه اودس وکړم .
 ما ويل :

ښه به شي .

ملنگ ته ما څخه شل - پنځه ويشت متره ليرې
 د سين په غاړه اوداسه ته کښيناست . خو څه
 شيبه وروسته يې د درياب منځ ته توپ کړل او بلې
 غاړې ته يې د رسيدلو د پاره لکه تکره لامبورن
 لامبو وهله . زه وارخطا شوم . ته څه ترديد
 وروسته مې د ټوپک خوټه ورواړوله ، درې ډزه مې
 باندې وکړل . هغه اول د اوبو لاندې شو او بيا يې
 جسد د درياب څپو په اوږو کړ . شاوخوا مې وکتل
 په دره کښې هيڅوک هم نه ښکاريدل . خو دقيقې
 مې اوبو ته کتل . ته څپو او اوبو کرکه را پيدا شوه
 مخ مې ځنې واړاوه . غر هم سهمجن او وهمناک
 ښکاریده . گرمي بيخي ډيره وه ، خو زما په زړه يخ
 ننوتی و . ريزيدم . لس - پنځلس دقيقې په ځان
 نه پوهيدم - وروسته بيا د لويې قوي راتگ راياد
 شو - د سړک غاړې ته راغلم - يو شناخته لاروي
 ته مې وويل ، چې مرکز د قوي ته راتگه خبر کړي .
 بعد ته دې د يوې ونې سيوري ته کښيناستم .
 د پيښې شوي مسلې جريان مې په ذهن کښې د فلم

په شان تيريدو ، خو فکر مي نشو ورته کولی داسې احساس مي کاوه ، چې هغه ملنگ د شاه خوا را روان دی ، ماته را نژدې کيږي . خو حله مي شاته وکتل ، مخ مي بلې خواته وړاوه ، خو بيا هم توهم نه پريښودل . خلک په لاره باندې تلل او راتلل . نور مي څوک نه څارل . که به چا سلام را واچاوه ، ځواب به مي ورکړ او که نه راباندې تير به شو او پرې پوه به نه شوم ، چې څوک دی او چيرته ځي ؟

يو وخت مي دوه تنه سواره مخ ته ودریدل او پوښتنه يې راڅخه وکړه ، چې يو سپين ږيري ملنگ دې نه دی ليدلی ؟ دا پوښتنه نه وه د ټوپک گولی وه ، خو په ځان مي رانه وړه - ځواب مي ورکړ ، چې نه ! هغوی د تگ په وخت کښې وويل :
وبخښه په تکليف مو کړې - هغه زموږ دوست دی ، موږ ويل ، چې ممکن ليدلی به دې وي .

دوی دواړه د « بغلان » د مجاهدينو سرگرويان وو- ما پخوا هم ليدلي وو . د دوی له ليدلو وروسته د خپلې گناه په لويوالي پوه شوم . دا مي يقين شو ، چې له هغه خوراكي سره د مجاهدينو اسناد وو ، چې نه يې غوښتل افشا شي ، نو تيښته يې غوره وگڼله .

ما له ډيرو چورتونو وروسته دا فيصله وکړه ، چې هغه ما د بې گناه په صفت نه دی وژلی او زه يې په قتلولو نه ملامتيزم ، خو خبره بايد تر آخره پورې پته وساتم . ځکه ما د راز معلومولولاره د تل

د پاره بنده کړه او که جبهې ته خدای ناخواسته
هر تاوان ورسیري نو له ما به یې نه انگیري .

ما د ملنګ کاغذونه له جبهه راویستل ، د یوې تیرې
لاندې مې پټ کړل ، بیا د دریاب غاړې ته ورغلم ، د
ملنګ د بوټانو خاپونه مې اوار کړل . ماته صرف
یوه لاره پاتې وه او هغه دا چې په ځان باندې باید
پل را نه وړم . له څه فکره وروسته مې تر تیرې
لاندې پانې را واخیستلې ، په اوبو کښې مې
وینځلې ، بیا مې ټوټه - ټوټه کړې او په سین کښې
مې واچولې .

زه لا د سین په غاړه ناست وم ، چې سړی راغی
ویي ویل :

- قوماندان غوښتی یې .

دا سړی د سړک ساتنې ته پاتې شو او زه مرکز ته
رهي شوم .

چې هلته ورسیدم او د قوماندان څنګ ته مې هغه
دوه تنه سرګرویان ولیدل نو شکونو داسې په مخه
کړم ، لکه هغه بې روحه جسد چې د اوبو څپو یووړ .

- قوماندان راته وویل :

- نن دې په لاره باندې یو سپین زیری ملنګ نه دی
لیدلی ؟

- ما ځواب ورکړ :

نه ، مانته دی لیدلی ؛ ما دغو دوو ورونو ته هم دا
خبره کړې وه .

- قوماندان وویل :

ما دې ته راغوښتی یې ، چې که داسې سپین زیری

چيرته په لاره تيريدۀ را تاويي كړه . يو سپين زيرى
ملنك پرون په « بعلان » كښي د مجاهدينو له
گروپ سره مل شوى و او وروسته له هغې چې يې
گروپ په الوتكو بمبارد كړ ، تنديدلى دى .

د دې خبرې په اوريدو سره مې روح داسې آرام
شو ، لكه سين چې د غرونو له غيږې اوارو دښتو ته
را ورسيزي .

- قوماندان دا هم وويل :

- د هغې لويې قوي د راتك په برخه كښي ستا
احـوال بيخايه و ، دا دوه ورونه اوس - اوس له
« بغلانه » راغلي دي . صرف يوه وړه قوه را روانه
ده ، هغه هم په لاره تيريزي ، دلته نه پاتې كيږي ،
خو موږ د وړې قوي ښه ځواب ويلى شو - كه
خداى كول سټې به يې وباسو .

هغه له خپلو خبرو وروسته د لارې څارنې ته
وليږلم . په لاره باندې مې زړۀ داسې سيك و ، لكه
چې څوك له بنديخانې را خلاص شوى وي خو د
« راز » معلومول مې لا مناسبه نه گڼله ؛ ځكه د دې
يوه راز افشا كيدلو هغه نور رازونه خلكو ته ورپه
گوته كول ، چې ما د تل د پاره پټ كړي وو .

ساره بادونه

ميا صاحب وروستی خُل د نهه پنځوسم کال په
ميزان کښې زموږ کورته راغی . ما ځنې د حال
احوال پوښتنه وکړه . ده ټنډ ټنډ ځوابونه راکړل
او په پای کښې يې راته وويل :
« ښه ، له کوټې ووځه نور مې مه په عذابوه ؛
دومره وکړه چې پرستن راوړه يخني مې کيږي . »
ميا صاحب به پخوا هم د زړه غوښتنه نه پتوله
او نابلد سړی ورته ډير حيرانيدای شوای خو دا
خُل يې د خبرو له اندازه معلوميدل چې يوڅه بې
حوصلې هم دی . ما پرستن ورته راوړه او د

ستتيدو پروخت مې خوږه ونه دريده بيا مې وپوښت :
 « ميا صاحب ، ناجور خو به نه يې ؟ »

د ده د حوصلې کمزوري نوره هم جوتنه شوه او په
 ستوغه وينا يې ځواب راگر :

« ږوند يې ، نه يې وينې چې مني دي او سړکال هوا
 ډيره سړه ده ، همدا اوس لکه د ژمي د خپلې سور
 شمال لگيري . که مې څه ضرور کار نه وای نو په
 دې سړه هوا کې چيرته راتلم . »

ما د ده خبرو ته سر وخوځاوه او ځنې رهي
 شوم . د وره د پورې کيدو پر وخت يې اواز را
 باندې وگر :

« ورسم پورې کره ! »

ور مې پورې کر . د باندې را ووتم . لمر په
 غرغرو و . هوا سړه نه وه . د حويلې په چمن کې
 کيناستم او د ميا په هکله ، چې ډير مضطرب او بې
 حوصلې را معلوم شو ، فکر يورم .

زه ډير کوچنی وم چې د ده راتگ مې ياد شي .
 په هغه وخت کې مونږ لا کابل ته را کډه شوي نه
 و . دی به په کال کې دوه - درې ځله زموږ
 کور ته راته . شپه به يې تيره کړه او د سحر په
 خړه وره کې به له خدای پاماني پرته په خپله
 مخه رهي شو . ميا په هغه وخت کې هم موندی
 ږيره درلوده . د کتابونو غوټه به ورسره وه . شنه
 لونگي به يې په سر وه . هغه وخت يې هم شونډې
 چاودې وې او د ده په واړه ځان کې به تقريباً
 هره کورنۍ لويه او کڅو ښکاریده . د کلونو تيريدا

په ده کښې صرف دا تويير راوستی ؤ چې هاله يې
 ږيره توره او د خبرو حوصله ډيره وه . پلار مې دې
 خدای وبخښي تر نيمو شپو به ورسره ناست ؤ .
 ده به له کابل په نويو کتابونو سر بيره تازه خبرې
 راوړې وې . که څه هم زه د دوی په خبرو سم نه
 پوهيدم خو د کابل خبرې را باندې ډيرې ښې
 لگيدې او په دقت به مې ورته غور ايسې ؤ .
 کتابفروش ميا به د کابل کيسې کوڼې او د کابل د
 کوڅو ، واټونو ، سياستوالو ، ليکوالو ، جشنونو ،
 مرگونو ، ودونو ، مظاهرو ، غونډو ، کتابونو او
 اخبارونو په شمول به د دغه ښار د ژوند له گڼو
 اړخونو غريده .

ما په کوچنيوالي کښې د کابل په باب دومره
 مطالب ذهن ته سپارلي وو چې کله به لوينې لومړۍ
 ځل دې ښار ته راغلم نو ډير ځايونه به داسې را-
 معلوميدل لکه پخوا چې مې هم ليدلي وي او پکښې
 بلد يم . زما د دې ډول احساس په پيدايښت کښې
 د ميا لوی لاس ؤ .

ميا په کابل کښې پيدا شوی او لوی شوی ؤ .
 کابل د ده د کتابونو د راگرې ورگرې او د ده د
 يارانو مرکز ؤ . هغه به له کابل ډير لږ سفر کاوه
 او که به په څلور- پنځه مياشتو کښې يوځل
 ولايتونو ته هم لاړ نو مساپري يې تر هفتې نه
 اوږدیده . له ده سره به د کتابونو پنځه سفر
 کښې هم خامخا ؤ . د کتابونو په کاروبار کښې د
 ده اصلي مقصد د پيسو گټل نه ؤ بلکې يا به يې له

کوم شناخته لیکوال یا شاعر سره د مرستې له پاره د هغه کتابونه پلورل او یا دا چې د کار کتابونه به یې په زور یا رضا په هغو کسانو خرڅول چې د ده شناخته وو او خاصه لوریینه یې ورسره لرله . میا پیسو ته څه خاص ضرورت هم نه درلود ځکه واده یې نه و کړی ، د کتابونو پنډه کي سرمایه نه ځنې غوښته او د شپې تیروولو له پاره یې په شخصي کوټو سربیره چې مثلاً د جوماتونو په حجرو کښې ده ته رسیدی شوي ، په کابل کښې په طبع برابر یاران هم دومره لرل چې که د هر یوه کره یې په نوبت شپه کوټی نو د چا خبره د لومړي سړي کور ته به کال پس بیا نوبت رسیده . زه تر اوسه پورې دا باور لرم چې له کابل سره د ملګرتیا احساس په هغه کښې د ژوند د ملګري د لرنې احساس تر ډیره حده کمزوری کړی و .

زه لا په چمن کښې ناست وم او د کابل تک شین اسمان ته مې کتل . درې - څلور جنگي الوتکې د اسمان په جنوبي څنډو کښې ښکاره شوې . د الوتکو اواز سوکه - سوکه را نژدې شو خو ما د هغو په هکله فکر ونه کړ او د خیال او حافظې په مرسته مې د میا ، کابل او کوچنیوالي په باب خواره یادونه را یادول او ځان مې له حاله لرې کاوه .

کله چې موږ کابل ته را کډه شو په اولو ورځو کښې میا هره ورځ زموږ کور ته راته . هغه چې زموږ د کور په شاوخوا سیمه کښې څو پیرنډل

ټول يې را معرفي کړل . په ښوونځي کښې د ماشومانو د شمول له کاره را نيولې د حويلۍ په پټو کښې د گلانو د قلمچو د را وړلو تر کاره پورې يې چې هرڅه په وس کښې ؤ هغه را سره وکړل .
ميا په کابل کښې تر ډيرو پورې د ميلمنو په سترگه راته کتل .

زه لا په همدې يادونو کښې ډوب وم چې ميا کړکۍ خلاصه کړه ، ورو يې بللم او بيرته يې ژر کړکۍ پورې کړه .

هغه په گوته کښې له خپل عادت سره سم ، تغيرات راوستي وو . توشکونه يې د خپل ذوق مطابق له سره اوار کړي او هر هغه څه چې ورته نامرتب معلوم شوي وو ، مرتب کړي وو . دى که چيرته يوه شيه هم کوي نو اول خو د فرش له مخې خلي - خاشي ټولوي . بيا د گوټې اسباب له خپل ذوق سره سم ترتيبوي . حتی ځيني وخت خو که په ديوال باندې عکسونه ځوړند وي هغه هم را-کوزوي او د بيا ځاى پرځاى کوولو په فکر کښې يې لويږي . د ميا صاحب بل کار دا وي چې يوه اړخ ته د کتابونو غوټه کيږدي او بل اړخ ته خپل خادر اوار کړي . خادر په دقت گوري چې هسې نه سم قات شوى نه وي . له دې کاره وروسته بيا خپل شين وړوکى پټکى په دواړو لاسونو له سره را کوز کړي په خادر باندې يې کيږدي او بيا د قلم ، عينکو ، تسپو او رومال وار راشي چې د خادر په څلورو گونجونو باندې ږدول کيږي .

زه د ميا صاحب په هدايت د وره خنګ ته غلي
کيناستم او خراغ مې بل نه کړ . هغه په پرستن
کښې ځان کلک پيچلی ؤ او دوه - درې دقيقې يې
خه ونه ويل :

وروسته يې بيا راته وويل چې ور نژدې شم . زه د
ده کتابونو ته نژدې کيناستم . ده غوټه خلاصه
کړه . له يوې پلاستيکي کڅوړې يې دوه کتابونه را-
وايستل ؛ ماته يې راکړل او راته ويې ويل :
دا ولوله چې خه زده کړې !
ما ورته وويل :

« تشکر . بيه يې څو افغانه کيږي ؟ »

ده راته وويل :

« درباندي خرڅوم يې نه . »
ما وويل :

« نو په څو ورځو کښې يې بيرته در وسپارم ؟ »
ده ځواب راکړ :

« دا ستا شول . بيه نه لري . يو زور بایپار مې ؤ .
هغه تيره هفته له کابل ووت او تر تګ د مخه يې
شل - پنځه ويشت ټوکه کتابونه وړيا راکړل . ما
هغه ته ويلي وو چې زه يې هم نه خرڅوم او په
خپلو شاگردانو يې ویشم . گوره ! زه تاته د خپل
شاگرد په سترګه گورم او هغه هم ستا د پلار په
خاطر . ته که هرڅومره بازاری خبرې اترې او
لباسي راشه درشه راسره وکړې خو زه يې ستا په
تله نه درتلم ، نور مې مه په عذابوه . يوځل جګ
شه دا کړکۍ وگوره . که کومه يوه کوټک نه وي

کوټیک یې کړه او ور به هم سم پورې کوي ؛ خو
گوره ، یوه خبره واوره ، ماخوستن وروسته له
ډوډۍ راشه یو څو خبرې درته کوم . ضروري خبرې . «
ماخوستن مې میا ته ډوډۍ وروړه . هغه د خپل
همیشني عادت پر خلاف راته وویل :

« ته هم خپله ډوډۍ دلته راوړه ، یوځای به یې
وخورو خو په تیاره کښې به یې خورو . د سپوږمۍ
رڼا کافي ده . »

میا د خوراک په منځ کښې یو ناڅاپه ډوډۍ بس
کړه او په خپرو شو :

- عجیبه ده . هیڅوک هم پاتې نه شو . هرڅوک
یوې خواته غایب شول . داڅه وشو ! داڅه حال دی ؟
هرڅه مراوي ښکاري . لکه کابل چې چا تر ستوني
نیولی وي . «

ده پنځه شپږ دقیقې همدارنگه خبرې وکړې او
بیرته یې په خورلو شروع وکړه .

تر ډوډۍ وروسته یې د چای څښلو پر وخت
راته وویل :

- « زه نور نه شم کوټی چې ښه کتابونه پیدا کړم
او تاسې جنابانو ته یې وساتم . په دې وخت کښې
د ذوق او مطالعې خاوندان خپل کتابونه په نیمه
بیه خرڅوي او یو لور- بل لور ته تښتي . که
چیرته واقعاً د لوستلو شوق لرې نو په لږو روپو
به ډیر زیات کتابونه پیدا کړي . دا کتابونه ضایع
کيږي . یایې وباسه ، یایې په پلاستیک کښې وپیچه
ښخ یې کړه ، یوڅه پرې وکړه خو چې ضایعه نه

شي . ڏير سنه ڪتابونه به ڏير ارزانہ پيدا ڪري . »
 ما وڃوڻتل چي په سياسي حالاتو ڇه ووايم
 خو ميا خبرو ته پري نه ڏنودلم ، غلي يي ڪرم اوويي
 ويل :

- « زما خبري په دقت واوره . زه ڇه اوريدلو ته نه
 يم راغلي . زه ڇه ويل غواړم . يو نصيحت دا درته
 ڪوم چي ته ڏير اله - پته يي ، په لاره چي ڇي نو
 شاوخوا ته سم متوجه نه يي . ٽانگونه په سر ڪونو
 باندې ڏير ڳرندي ڳرځي ، ڪه يي ووهلي نو بيا دي
 نه بچ ڪيدا شته او نه دي څوڪ پوښتنه ڪولي شي .
 زه دا دريم ڪال دي درته وويم چي ته خو لي سره دي
 احتياط ڪوه . دا ځل مي خبري سمې واوره . بيا
 خداي ته معلومه ده چي سره به وينو او ڪنه . »
 ما وويل :

ميا صاحب وٺي به نه سره وينو ؟

دي اول پته خوٽه شو او بيا يي راته وويل :
 - « ته موضوع د باندې خبري مه ڪوه . ستا خوٽه
 ڏيره سوري ده ، ته ڏير احتياط ڪوه . رشتيا يوبل
 نصيحت درته ڪوم خو اوس د ماسخوتن د لمانځه
 وخت دي ؛ ته ما سره يوځاي لئونځ وکړه . »
 ميا به هميشه ځانته لئونځ ڪاوه او يواځي به يي
 ډوډي خوره خو دا ځل يي لکه چي تنها يي نه شوي
 زغملی .

د لمانځه په پای ڪښي يي اوږده دعا وکړه او
 بيبي تر لاس ونيولم او په داسي لهجه لکه څوڪ
 چي چاته زارئي کوي راته وويل :

- « گوره ! سبرکال به ژمی ډیر سور وي . اوس لا
ساره بادونه لگيري . لرگي او سکاره به بيا نه پيدا
کيري . هر- هرڅه تر وړو او غورو پورې واخلي ،
ساده گي مه کوئ ؛ تاسې بې تجربې ياست ! »
ميا خپلې خبرې يو ناڅاپه بس کړې او بيا يې
وويل :

- « نور زما ضروري خبرې تمامې شوې . زه سحر
وختي ځم . خدای پاماني راسره وکړه . »
ده ته ما سره د لومړي ځل ته پاره په خپله خوښه
خدای پاماني وکړه او زه د خپلې خوب کوټې ته
ولاړم .

د حويلۍ په مينځ کښې پرچمن ، گلونو او
تاگونو باندې سپورمۍ پلوشې وروڼې . ما ته کړکۍ
څخه آسه مایي غره ته کتل . د بنديز د نيټې ته را-
رسيدو د مخه لا کابل په کامل سکوت کښې لاهو
شو . وروسته بيا ورو- ورو ته کوخواو واټونو د
ټينگونو اوازونه راغلل .

په برستن کښې مې لکه د « ميا » ځان ويچلو او په
گوښه او تياره کښې مې د عافيت ته احساسه
خوند واخيست .

د ۱۳۶۴ کال میزان

پيښور

د مور غم

د وی تیره شپه سره ملگري شول او نن یې کړی ورځ د بغلان په کلیو- کروندو کښې لار وهلې ده چې هر کلي ته ورسیري، معلم ته پخواني وختونه وریاد کړي، د بمونو او ټینکونو په توتو لارې تو کړي ، کله ناکله یې رنګ شوي کورونه د تندي ګونځي ورزیاتې کړي او په سترګو یې توره شپه شي ، مگر د نسیم حال بل دی ، چورتونو پسې اخیستی او شاوخوا ته یې هډو پام هم نه دی .

درې -درې نیم ساعته دمخه بره ګی طیاره راغله ، را- ټیټه شوه ، ودریده او د مرمیو باران یې شروع کړ ، مقلم په شاو کروندو کښې چې دوه دوه نیم لویشتې واښه په کښې

ولار وو ، پريوت او پر ده يې چيفه كړه چې ټوپك پټ كه ، سر پټ كه ، سترگې پټې كه ، ساعت پټ كه ، نوكان پټ كه ... مگر هغه لكه بت ولاړ و ، خپل نوكان يې ژ وول او د چورتونو له خوبه را وپس نه شو . معلم لا پړوت پړوت نارې وهلې چې الوتكه په بل لور لاړه او دوى له خطره بچ شول .

معلم د نسيم دې حالت ته ډير فكر وړى دى ، نه پوهيزي چې دده روحيات څنگه پياوړي كړي . هغه ته د تيرو جنگونو كيسې تيروي او دا ورسنودل غواړي چې ته خوا مه بدوه ، ستا لاس د وطن تر سر جار شوى دى او ستا ويسته او بانه د وطن په مينه كېنې لوگي شول ، ته د ډير وياړ او عزت وړ يې ، نن د ټولو زلمو ميندې د زړه وينې څښي خو ستا مور بيا هم بختوره ده چې زوى يې په سمه لار روان دى ، له تا څخه به لوى خداى خوشحاله وي او ته د هغه د مظلومو بندگانو لوى خادم يې ... خو نسيم د معلم خبرو ته غوږ نه زدي . د هغه په زړه كېنې څه بل شاني اور بل دى . د وياړ او افتخار خبرې ورته مكرري ايشي او پر ذهن يې دم پر دم هغه پرونى پيښه خوريزي . له خانه سره وايي : "عجيبه ده ، زه هېچا ونه پيژندم ، هغه ما ته ډيره لرې څخه وپيژندله ، خو دې راته په خپل لاس ډوډۍ را وړه ، په سر يې ښكل كړم او په چوتره كېنې يې د يو بيگانه په خير را څخه د خپل زوى پوښتنه وكړه . نه پوهيزم چې زه ډير زيات بدل شوى يم او كه ددې حال خراب دى ؟ شايد دا دواړه دليله سم وي . دا نو څنگه ممكنه ده

چې مور دې خپل زوی ونه پيژني .

د خوب کلمه يې په ژبه وويله او بيا يې په شونډو کښې وموسل . معلم دا فکر وکړ چې زما په خبرو پورې يې وخنډل ، نو په اوږه يې لاس ورکښود او په پورېدلي غږ يې ورته وويل :

زه به اوس د خپلې مور کيسه درته وکړم ته باور وکړه چې زه هم ډير خپل شوی يم ، ډير گرېدلی يم ، خو څه وکړم ، دا به د خدای رضا وي او تقدير نه پر بله کيږي .

د معلم پياوړي لاسونه د نسيم تر غاړه را حلقه شول او چې ځوان د معلم د غږ پورېدا د خپل زړه دربا ته ورته احساس کړه نو بيا يې ليمې د معلم خواته ورواړولې .

معلم ورته وويل :

پاره زمونږ سيمه ډيره اباد ده ، ډيرې شنې ونې لري او ښې شوې په کښې کيږي ، شاو خوا يې زرغونې گرونډې دي او د کندوز سيند په کښې لکه د سپينو زرو بهيږي . زما ورور يې د همدې سين پر غاړه ليدلی و . روسان ته لري کليو په ماتې را ستيدل . غصه وو . خدايزده چې ولې يې دده د وژلو اراده وکړه . هغه د هيليو ښکار کاوه . دوی دا گومان درلود چې دی د تيښتې لار نه لري ، نو دوه درې ټانکه يې ترې را وڅرخول ، د هغوی زړه وء چې ژوندی يې ونيسي ، ټوپک ځنې واخلي او عذاب کښه يې کړي ، د همدې مقصد ته پاره يې ټانکونه ودرول او مرمی يې پرې ونه وروولې ، خو دوی ونه پوهيدل ، هغه ډير ښه لامبو زن و .

سمدستي يې سين ته ټوپ کړو او چې ټينگونه د سين غاړې ته را رسيدل ، ده په ډوبکۍ ځان د پله لاندې برخې ته ورساوه . که څه هم په ښۍ پښه يې يوه گولۍ لگيدلې وه ، خو هډوکي ته يې تاوان نه ورسيدلې . روسانو په درياب ډيرې مرمۍ وورولې مگر له ټينگونو را بهر نه شول . دى هورې تر ستو لاندې خداى وساته .

کله چې ټينگونو د ښار خواته مخه کړې وه ، زما ورور هم گورته روان شوى و ، په کومه لاره چې دى راغلى و د واورو په مينځ کښې د پريوتلو ، لويدلو او پښې ښويدلو ډيرې نخښې وې او دا يې ښودله چې خوارکۍ په زحمت سره گور ته رسيدلې و .

په همدې وخت کښې د معلم غږ څه نور هم ژرغونى شو . خپل لاس يې د نسيم له اوږې را پورته کړ او له شيبې نيمې سکوت څخه وروسته يې وويل :

زلميه ! زه په هغو شيو کښې په کور نه وم او دا هر څه مې ادې په سترگو ليدلي ، هغې مور ته دا نکل داسې کاوه چې له سپيده چاوده وروسته مو د ټينگونو غږ تر غور شو ، يخ ډير و او واوره پرته وه . د تينستې لورۍ نه و او د الله په رضا صبر شو ، خو سلطان محمد را ته وويل : ادې ! زما زړه نه صبريزي ، پرون يې هم د درياب پر غاړه کابو وژلې وم ، که کورته را ننوتل او زه يې زخمي وليدم نو بيا مې نه پريزدي ، ښه به دا وي چې په دا مخامخ غونډيو کښې پټ شم . ما ورسره ومنله ، خو پل يې سم نه شو اخيستلى ، نو ميرزاگي ته مې وويل چې

هله زويه ! تر مت يې ونيسه او ژر يې پر غونډۍ واړوه .

معلم بيا پته خوټه شو . څه نور څه لکه چې ورياد شول او داسې يې خبرې شروع کړې :
 مور مې ويل، مخکې تر دې چې دوی په لوړو کښې پريوځي ، ټينگونه را ورسيدل او پر دوی يې گوټۍ ووروټې . زه فکر کوم چې مور به مې محاربوي ماشينونه ليدلي وي ، ځکه ويل به يې چې ډير گړندي او واړه ټانگونه وو . چې قوه را لنډه شوه ، ميرزاګي سلطان محمد پريښود ، منډې يې کړې او د تيرو شاته پټ شو سلطان محمد شاته پاته شو ، روسانو وويشت ، ميرزاګي چې دا حال وليد نو د ورور خواته يې را منډې کړې ، خو په واورو کښې پريوت . مور به مې ويل چې ما ددوی دواړو غبرګه کړيږه واوريده چې نارې يې کړې :

" ا... د... د... ي !!! "

خو ځوانه ! زه يقين لرم چې مور مې هسې تصور کاوه هغوی يې دې ته نه وو پرې اېښي چې چيغې وکړي .
 مور مې د ډزو سره سم بې هوشه شوې وه او د کلي د خلکو تر را رسيدو او د هغو تر ښخولو پورې بې حاله وه . هغې چې به ددې پېښې په باب څه ويل نو خپل تصورات به يې هم ورگډول . دا نه وه ملامته ، د دې منځوی زوی د شپاړسو کلونو و او کشری يې يووټس کلن و .

ځوانه ! لوی غمونه نه هيريږي ، خو د مور غم مې دومره لوی و چې ټول غمونه به يې را باندې هيرکړل .

د معلم خبرې نسیم ورغوځي کړې ، ویې ویل :
 " معلم صاحب ! زه هم مور ته خوابدی یم ، دې وت
 وت پوښتنه را څخه کوته او په دې نه پوهیده چې
 له نسیمه د نسیم پوښتنه کوي . دې په هغه یوه
 ساعت کښې څو څو ځله پر تندي ښکل کړم چې
 ما گواکې د نسیم حال ورته را وړی و . تا خو به
 ممکن پام و چې را ته ویل یې : نسیم ته به حال
 ورکړې چې یوځل راشي ، درې میاشتې وشوې چې
 نه مې دی لیدلی . دا څومره ورځ ده چې بد بد
 خوبونه وینم . ورته وایې به چې ضرور راشه . مور
 دې ډیر یادوي . تا خو به پام و چې ما ورته وویل :
 زه اوس له کندزه راغلي یم او بیرته جبهې ته نه
 ستنیزم ، مگر دې وژړل او په ډیر عذر یې وویل چې
 هر رنگه وي حال ورکړه ، زما اندېښنه ده او ورته
 وایې به چې پلار دې ناجور دی ، تې یې کیږي .

معلم صاحب ! زه څه ورته ووايم ، له زړه مې یو
 خدای خبر و چې دې مې د پلار د ناروغۍ وویل . پلار
 مې ناجور دی خو زه یې پوښتنه نه شم کولای ! تر
 ډیره وخته مې په فکر کښې جنگ و یو ځل به مې
 ویل چې را ځه پلار وگوره خو بیا به پشیمانه شوم
 چې هسې نه ومې پیژني او مور مې له غمه لیونۍ
 شي اخر مې له ځان سره فیصله وکړه چې را ځه
 نسیمه ، د مور د پاره پلار مه وینه .

معلم ورته وویل :

ښه دې وکړل ، زما ښه پام و ، یو انسان باید ...
 معلم صاحب لا د لوی انسان کړه وړه جوړول چې

نسیم بی حوصلې شو او دهغه د خبرو په مینځ
کښې یې ورته وویل :

ښه ، هغه د مور کیسه دې په نیمایي کښې پاته
شوه . معلم وویل :

زما مور مړه شوه . زما مور د زامنو له مرګ نه درې
میاشتې وروسته پور پرې کړ . کاشکې یې د زامنو
غم نه وای لیدلی . په هغه ساره ژمي به ټول ویده
وو ، دا به را وینه شوه ، پته به ووته او د زامنو د
قبرونو خواته به کښیناسته . په عذر - زاری به مو
راوسته ، ورته وبه مو ویل چې ساره دي ښکاروی
به دې ووهي ، ډیر بد یخ دی ، توبه وباسه او له
خدایه وویریزه . له دې پېښې وروسته ددې حالت
ډیر دردوونکی و . کله ناکله به یې په زوټه - زوټه
هم ژړل ، مګر اکثره به په حیرت کښې ډوبه وه .
پر دیوال یا گیلیم باندې به یې یو - نیم داغ ته کتل
او تر ډیره وخته به ورته ځیره وه . پسرلی لاسم
نه وراغلی چې بیا د روسانو قوه راغله . دې چې د
ټانکونو غږ تر غوږ شو نو پښې او لاسونه یې ،
ویوړېدل . خو دقیقې ډیره زیاته ویوړېده . گومان
کوم چې د وینې فشار یې بیخي لوړ شو . داسې
ویوړېده چې له تم کیدو ووته او بیا د تل له پاره ارامه شوه .
د معلم غږ ویوړېده . ستونی یې ډک شو . لارې
یې تیرې کړې ، وټوځیده او نور یې څه ونه ویل .

نښته

مامور نسيم په بس کښې خيرخاني ته روان و .
په لاره کښې يې د روسي ټانکونو ليدنې او د بس د
منځ ګڼه ګوڼې اعصاب ريچولي وو . دده څنگ ته
يوې بودی روسي عسکرو ته وکتل او ويې ويل :
— و ه خدايه ! ددغو له شره مو خلاص کړې .
د نسيم ، بې له دې چې فکر وکړي ، له خوډې ووتل :
— امين .

خو شيبې وروسته په تم ځای کښې يوه زلې ، چې
د ده شاته ولاړ و ، په اوږه لاس ورکښود او ورته
يې وويل — لطفاً راکوز شئ ، څه کار در سره لرم !

ده منفي خواب ورکړ، خو يو بل سړی را مخکې شو او پوه يې کړ چې مقاومت فايده نه لري، مور د "خاد" غړي يوو، څه تحقيق در څخه کوو.

نسیم يې کوز کړ او تم ځای ته يې مخامخ د پوليسو ماموریت ته راوست. د پوليسو مشر ته د خاد کسانو وویل چې دې سړي د دوستو قواو پر ضد خبرې کوږي. د خاد کسان لارل او د ماموریت مشر، بې له دې چې څه پوښتنه ځنې وکړي دومره ووايه چې له حاله ووت.

يو وخت نسیم په هوش راغی. ځان ته يې پام شو چې په يوه کوټه کې يوازې پروت دی. څه وخت وروسته د پوليسو يو څارن چې دده د وهلو پر وخت د ماموریت د مشر څنگ ته ولاړ و کوټې ته راننوت. څارن سمدستي پرې اواز وکړ: لاسونه پورته که!

دی پاڅيد، لاسونه يې پورته کړل. د پوليسو مامور تلاشي کړ. دده په جیبونو کې يې صرف اووه افغانۍ وې هغه يې ځنې واخيستې او د تګ په وخت کې يې ورته وویل: — په جیب کې دې سل افغانۍ دي. هغه ټکسي والا ته ورکړه.

نسیم د څارن په خبره پوه نه شو. ويې غوښتل چې توضيح وغواړي، خو څارن صبر ونه کړله کوټې ووت. نسیم خپل جیبونه وپلټل. په حيرت سره يې وليدل چې د اوو افغانیو پر ځای اوس د سلو افغانیو خاوند دی. يقين يې شو چې سلگون د

پوئیسو څارن ورکړی دی .

دده بدن ډیر درد کاوه او د پیسو په برخه کښې یې نور فکر ونه کړ . لس پنځلس دقیقې همداسې تیرې شوې . وروسته بیا ور پرانستل شو او هغه څارن بیا راغی . څارن ور پورې کړ . ده ته ورنږدې شو او په غوږ کښې یې ورو غونډې ورته وویل :

— کړ کی خلاصه کړه ، ځان وغورځوه !

څارن بیرته ووت . نسیم د شیشو ته شا کوڅې ته وکتل . کوڅه دوه دوه نیم متره لاندي وه . نسیم لکه په قفس کښې ایسار مارغه ، ازادو کسانو ته تر ډیرو پورې وکتل خو پښو یې درد کاوه ، بیرته کښیناست او له ځان سره یې فکر وکړ چې که ټوپ کړې نو رڼا ورځ ده ، لارویان یې ممکن وویښي په دې وخت کښې تر نورو خلکو د خاد کسان ډیر دي . سر بیرته پر دې په څارن لاسه اعتبار په کار دی .

ده ته خپل شپږ کلن زوی ور یاد شو چې اوس به د یلار راتګ ته منتظر وي . نسیم خپل زوی ته ویلي وو چې په خیرخانه کښې به د ماما له کوره ورته توتي راوړي . د هغه سترگو ته خپله وړه لور او خپله کچه هم ودریده . ده له ځان سره وپتیيله چې که دا ځل څوک ورغلل نو د کور ادرس به ورکوي چې هغوی له پېښې خبر کړي .

نیم ساعت وروسته څارن بیا راغی او په قهر یې

ورته وویل :

"ته لا دلته یې ؟"

نسیم ځواب ورکړ :

"صیب ، کوڅه ډیره لاندې ده . زه ژوبل یم . ټوپ نه شم وهلی ، که صیب دومره وشي چې کور مې خبر شي نو صیب لوی کومک به مو را سره کړی وي ."

څارن کړکی خلاصه کړه او بیا یې ده ته وویل :
ته یو ځل ودریزه ، لاندې سم وگوره . تا ته هسې د شیشو له شا کوڅه ډیره لاندې ښکاره شوې ده .
نسیم د څارن د خوشحالتو لپاره په کړکې کښې ودرید . او په داسې حال کښې چې ویل یې کړکی ډیره هسکه ده ، د شا له خوا پورې وهل شو .
په کوڅه کښې ولويد خو ژوبل نه و شا وخوا یې وکتل څوڅ نه و . فکر یې وکړ چې اوس پرته له تینستې بله لار نه لري . ددې له پاره چې د چا شک باندې را نه شي ، ورو-ورو روان شو . بدن یې درد کاوه . اراده یې وکړه چې باید په ټکسي کښې کورته ځان ورسوي . خو دقیقې نور هم پیاده رهي و خو تش ټکسي یې ونه موند . یو وخت یې پام شو چې د سړک پر بله غاړه درې تنه پولیس ده ته گوري او څاري یې .

پولیس هماغه وو چې په ماموریت کښې یې لیدلی و . زړه یې وښویده ، پښې یې وپوریدې ، وارخطا شو خو چاره نه وه . څه شپه وروسته یې تش ټکسي ولید ، موټر یې ودراره ، ده لا د ټکسي والا سره خبره نه وه کړې چې هغه درې تنه پولیس راغلل او د موټر اړخ ته ودریدل . ده د سترگو لاندې وڅارل . ځان یې پرې ناگاره کړ او

دې وروستي چانس ته يې هيله وکړه چې پوليس به يې گوندي ونه پيژني .

مامور نسيم ډريور ته وويل چې کارته پروان ته مې ورسوه . ډريور ورسره ومنله . دې په شا سيټ کښې کښيناست او دروازه يې لانه وه پورې کړې چې هغه درې تنه پوليس هم موټر ته را- پورته شول . دوه تنه د نسيم څنگ ته کښيناستل او يو هم مخې ته . ډريور فکر وکړ چې دا هم دده ملگري دي . په يو ځغلند نظر يې ورته وکتل او بيا يې د کارته پروان په لور موټر روان کړ .

هغه احساس کړه چې وروستي چانس يې هم نه لاسه ورکړی دی ، مگر په ځان يې رانه وړه او خپل څنگلوری يې وپوښت :

— "وروره ، تاسو چيرته ځئ ؟"

پوليس يې غوږ ته خوله ورنږدې کړه ، سوکه يې ورته وويل :

"ورو - ورو خبرې کوه ، نه تاسره کار لرو ."

نسيم وپوښتېده او په داسې حال کښې چې کوښښ يې کاوه چې د خپل غږ پورېدا پته کړي ، بيا پوښتنه وکړه :

— "نه تاسره څه کار لري ؟"

هغه ځواب ورکړ :

بيا به درته ووايو .

د نسيم زړه ته ولويدل چې د پوليسو گوتو ته ورغلی او څاري يې چې چيرته ځي . اوس نه پوهيده چې ټکسي چيرته ودروي . ايا د کور مخه

به بڼه وي چې څوځ د ځان ته حاله خبر کړي اوکه بل چيرته کور شي دی لا په همدې سوچونو کښې ډوب وچې ټکسي ددوی د کور مخې ته تیر شو خو ده لا پریکړه نه وه کړې . موټر د "کارته پروان" پای ته ورسید . ډریور ورته وویل :

"چيرته کوزیږي ؟

"ده ته نا چاری ځواب ورکړ :

"همدته"

نسیم هغه پردی سلگون ډریور ته ونيو خو پولیسو دده پیسې ور واپس کړې او په خپله یې د ټکسي کرایه ورکړه .

نسیم ته پولیسو تشکر وکړ او بیا یې هم د هغو د اغفال له پاره وویل :

"ورونو ! که ما سره چای څښئ ، خوشحاله به شم ، زما کور دته نږدې دی .

"هغو ځواب ورکړ :

ډیره بڼه ده ."

نسیم څو دقیقې ته دوی سره روان و او حیران پاتې و چې له خپلو ملگرو سره څه وکړي . اخري یې په یوه گوښه غونډې ځای کښې ودرول ، ورته ویې ویل :

"ورونو ! که مو ته ماسره څه کار وي نو اوس لا راته ووايست ، زه به ډیر خوشحاله شم ."

هغوی په ادبناکه لهجه ځواب ورکړ :

"مونږ غواړو چې ستاسو سره ستاسو کور ته ولاړ شو ."

ده ورته وویل :

"وبخښئ ، معذرت غواړم ، زه نسیم نومېزم او د

دولت رسمي مامور یم . هسې نه چې په ما مو د بل
چا گومان راغلی وي .
هغوی ورته وویل :

" مونږ تاسو پیژنو . مونږ صرف او صرف باید له
تاسو سره ستاسو کور ته ولاړ شو .
— زما د کور له لیدو څخه ستاسو مقصد څه دی ؟
— صاحب خواهش کوو، عذر کوو او امر کوو چې
له مونږ سره په لاره کښې جنجال مه کوه . مونږ
یوازې خپل کور ته ورسوه . هلته به بیا په ټوله
کیسه پوه شي .

دی مخکې او پولیس وریسې و . دده او پولیسو
تر منځ درې څلور متره فاصله وه او چې له پولیسو
یې ځان اووه- اته متره وړاندې کړ په منډه یې شروع
وکړه . ده ته دا کوڅې او نرۍ لارې ټولې معلومې
وې او فکر یې کاوه چې گوندې له پولیسو به ځان
خلاص کړي .

ده منډې وهلې او پولیس وریسې وو . له درې -
څلور کوڅو او پس کوڅو تیر شو خو پولیس پسې
ور ورسیدل ، ویې نیوه .

ده په حیرانتیا سره ولیدل چې پولیسو په ډیر
ادب ځنې وغوښتل :

"مامور صاحب ! مه ځان ځوروه او مه نور ، یوازې
خپل کور را وښیېه !"

ده نور له هغوی سره خبره ونه چیرله . له
هغوی سره یو ځای د خپل کور خواته روان شو .
په زړه کښې یې ویل :

ډير مودب او ځيرك پوليس دي خو مقصد يې يوازي
زما نيول نه دي . "

د کور په سائلون کښې پوليسو نسيم ته وويل :
"ته خو را وتښتيدې او له لويه غمه خلاص شوي ،
مگرمور په کابل کښې نا بلده يوو ، له ولايتونو يې
را وستي او عسکري را باندي کوي . اوس نو دغه
حق درباندي لرو چې له کابله مو په پته لاره وباسي
او مجاهدينو ته مو ور ورسوي . "

خو نسيم چې د بس له پيښې وروسته په خپل
سيوري هم بد گومانه و هغوی ته وويل :
" وبخښئ ! زه يو دولتي مامور يم . له مخالفينو
سره هيڅ لاره نه لرم . "

پوليسو دده عذر ونه مانه او په جدي لهجه يې
ورته وويل :

" مور بله لار نه لرو ، يا له مور سره سپاره شئ چې
ماموريت ته مو وسپارو او يا مور ته هم د تښتې
لار پرانيزه او ځواني را سره وگرئ . "

نسيم نه پوهيده چې څه ورته ووايي . شيبه
نيمه پته خو له واو بيا يې وويل : " ښه ، تاسو لږ
دمه وگرئ . زه به لږ چای شربت راوړم ، بيا به
خبرې کوو . "

مگر پوليسو په شريکه ورته وويل :

" مامور صاحب ! مور که له تاسو سره بد کولی نو
اوس به په ماموريت کښې ناست وي . ته را باندي
ولې بد گومانه يې ، اخر مونږ هم مسلمان يوو ! مور
تر هغو پوري ستا چای نه چښو چې د " هو " ځواب

رانگرې . "

نسیم په فکر کښې لار . بد گوماني يې کمه شوه
او بيا يې پوښتنه ځنې وکړه :
تاسو په ما پسې چا را وليږئ ؟ "
— څارن صاحب "

— نو څارن صاحب خو زه په خپل لاس تينستې ته
مجبور کړم . "

— د همدې له پاره يې مجبور کړې چې هم خپله بچ
شي او هم زموږ چاره وکړي . "
مامور نسیم د زړه له اخلاصه وخنډل او په
داسې حال کښې چې په چايو پسې ولاړيده ورته
پوږيل : " خدای به هر څه اسانه کړي ! "

پيښور / ۱۳۶۴

دوه ورونه

د « مېرو » ماليار د دوه يم زوی تر زيزيدو دوه ورځي د مخه کلي بمبارد شو ، په بمبارد کښې پنځه تنه شهيدان شول د شهيدانو د وير په ورځو کښې دې نوي تولد ته سيوا له مور و پلاره بس — « نجيب » ډير متوجه و . نجيب څلور کاله تر « نسيم » مشر و په کوم سحر چې ده اول وار نسيم وليده . ورته خوشحاله شو . مور به ورته ويل : « نيني » ستا ورور دی ، ستا گران ورور ستا کوچنی ورور !

خو د ده دا ورور ډير ژر تريام بد شو . د مور

توجه نسیم ته شوه . پلار به یې هم هرماښام ته راتګ سره سم د زانګو خواته ورغی ، په زانګو باندې به یې د اوار شوي څادر نه پیڅه پورته کړه او تر ډیرو پورې به یې نسیم ته کتل . نسیم ورو ورو خندا زده کوله ، سترګې به یې د نورو سترګو ته نیولې او پښې - لاسونه به یې خوځول .

یوه ورځ چې کله « نینی » ته خوبه راویښ شو ، مور په تندي ښکل کړ ، هغه په شونډو کښې وموسیده . د نجیب خدایزده څه په زړه کښې تیر شول ، د مور غبرې ته ورټیټ شو ، ورور یې په مینه ښکل کړ ، خو د راجګیدو په وخت کښې یې یوه کلکه لږغه په تشي کښې ورکړه او منډې یې کړې . کوچني چیغې کړې ، مور یې بلا څو ځله په نجیب وګرځوله . کوچنی یې په زانګو کښې واچاوه او په ده پسي ووته . مور ور نارې کړې .

« ځوانیمرګ شې ، راشه یخني به دې ووهي . » هغه د کور د دراوړې څنګ ته ولاړ و ، خندل یې او نه ورنژدې کیده .

چې ماښام پلار کورته راغی ، نجیب سمدستي ترلاس ونيو ، په کوټه کښې یې غاړې ته لاسونه ورواچول ، د پلار په غیر کښې کیناست . پلار د ده د خوشحالتو له پاره وویل :

« نجیب ډیر ښه هلك دی ، په ما ډیر گران دی ، پاك گرځي ، د مور خبره مني ، له كوره د باندې نه وځي ، شوخي نه كوي ، ډیر ډیر گلالی دی . »

مور یې د پلار خبرې قطع کړې او د نجیب چغولي

يې ورتە وکړه . نجيب زله غوندي شو ، پلار پرې توبه وويسته .

په تيرو څلورو کلونو کښې نجيب د مور و پلار يواځيني اولاد و ، په دې واړه کور کښې ټوله پاملرنه ده ته وه ، خو اوس يې داسې فکر کاوه چې دا توجه ويشل شوې ده . مور و پلار ډير پوهاوه چې هغه ستا کوچنۍ ورور دی ، مگر ده ورسره مينه کمه کوله او بخيلي ډيره .

نجيب به زياتره له موره داسې پوښتنې کولې :
« نيني » له کومه راغی ؟ چا « نيني » کورته راوړ ؟
مور به ورتە خندل او داسې ځواب به يې ورکاوه :

له طياري چا را غورځار کړ .
که څه هم نجيب له الوتکو ډير ويریده ، خو کله چې به روسۍ طياري راغلي تر ډيرو پورې به ورتە متوجه و .

دوبی راغی ، هوا توده شوه ، نجيب به نسيم په غيږ کښې واخيست ، له کوره به يې بهر کړ . مور به ورتە ويل :

ورک شئ خور به يې کړي ، د باندې يې مه باسه !
ده به يو بل ته خپل کوچنی ورور ورښکاراوه .
يوه نيم به نسيم ښکل کړ ، لاسونه به يې ورتە ونيول او وبه يې غوښتل چې را وايي خلې ، مگر ماشوم به ځنې مخ ، واړاوه ، ځان به يې د ورور تتر ته ورجوخت کړ . د ورور دا پيره په نجيب ډيره ښه لگيده . هغه به اوس نسيم ته د يوه کوچني

ورور په سترگه کتل او سيالي يې ورسره نه کيده .
 د ژبغړاندي نسيم دوه سترگي به په نجيب کښې
 وې . چې غرمه به نجيب پلار ته ډوډۍ او تروې
 وروړې او د نسيم به وريام شو تردیرو پورې به يې
 ورپسې ژړل . مور به ويل :

« هغه خواردي پلارته ډوډۍ وروړي او که تا يوسي . »
 کوچني نسيم به پښې ته مخکې مخکې وهلې ،
 ژړل به يې او په خبره نه پوهيده .

پلار يې د دوبي ورځې په خپل واړه باغ کښې
 تيرې کړې . په مني هم تر هغو پورې چې مني يې
 نه وي خرڅې کړې په باغ کښې و .

د اوږده ژمي سړې ورځې - شپې راغلي . لومړۍ
 واوره ووریده . کوچني نسيم يې ته وريدا ډير خوند
 واخيست او کله چې واورې د مخکې مخ سپين کړ ،
 دی سوکه ته وره ووت ، د کور په غولي کښې يې
 منډې رامنډې کړې ، واوره يې وڅکله ، خوند يې
 ورکړ لږ څه يې وخوړه خو يخني يې وشوه ، دواړه
 موټي يې ځنې ډک کړل مورت ته يې ونيول ؛ ده مور
 ته سوغات راوړی و ، خو هغې سپک کړ او ته واورې يې
 وويړاوه .

د « ميرو » ماليار زامنو هم د نورو ماشومانو
 غوندي ژمي په خونو کښې تير کړ ، په خور مني
 باندې هوا ماته شوه د واورې لمن ونغښتل شوه ،
 ته توره مخکې بوټي وبوتيدل او ماشومانو د لمر پيتاوي
 ه لوبې شروع کړې .

اوس نو د نسيم دوه کاله پوره کيدل . هغه به

په خپل سر منډې وهلې ، له كوره به بې وروره تنها ووت او په خاورو خټو كښې به توش و .

د پسرلي گلان وغوړيدل ، يخنۍ خای گرمۍ ته ورکړ ماشومان به د ونو سيوري ته د اوبو په غاړه ناست وو ، له شكو به يې گومبزی جوړولې ، خوسۍ به يې کاوه ، چندروکۍ (جربازۍ) به يې کاوه ، کوکۍ به يې کولې ، د اوبو له تله به يې رنگارنگ کاني راايستل او يا به يې هم هغو کبانو ته ډوډۍ وراچوله چې په وياله كښې به کاريږ . ورځيرمه په اوبو كښې گرځيدل او لمبيدل . مشرانو د کاريږ کبان نه نيول ، دا يې گناه گڼله . ماشومانو هغوی ته ډوډۍ اچول نيك کار گناه . همدا راز په دې فصل كښې د ويالو په غاړه زير گلان وبوتيدل . کوچنيانو به دې گلانو ته ډير پام و ، ځكه دا د زيرې غوا گلان وو او كه به هرچا وشكول ، د هغوی د كور غوا وچيدله .

خو نسيم لا په دې مفاهيمو نه پوهيده ، هغه لا کوچنی و او دې خبرو ته يې فكر نه رسيده . اکثراً به د ويالې له غاړې راپورته شو ، د ديوالونو بيخ ته به له جينكو سره ناست و . جينكو به مخكه جارو کوله ، نغري به يې جوړول ، ناوکيزۍ (گوډۍ) به يې دنگولې او چې په لوبو كښې د سرو ضرورت شو نو نسيم به پرته له دې چې په كيسه پوه شي ، د دوی ضرورت پوره کاوه .

نجيب ته اوس ځان لوی ښکاريده ، د نسيم وجود يې منلی و ، بخيلي يې ورسره نه کيده .

کوچنی نسیم به له حآن سره لگیا و او داسې څه نه پېښیدل چې له مشر ورور سره پرې وران شي . خو یوه ورځ د کوچني نسیم په حق کښې له مشر ورور څخه داسې خطا پېښه شوه ، چې هیڅکله یې هیره نه کړه .

په هغه ورځ چې دا خطا پېښه شوه کوچنيانو د « جنګ » لوبې ته زړه شوی و . د مجاهدینو د نقش کسان ډیر وو خو څو څوګ نه حاضریدل چې د روسي نقش ولوبوي ، ځکه په دې لوبه کښې باید روسان حتماً ماتې وخوري او وټکول شي . نجیب د دې لوبې ډیر مشتاق و ، هغه له نسیم خوارکي څخه روسی جوړکړ او لوبه پیل شوه . نسیم لا په خپل چورت کښې و ، چې غازیانو ورته سنگرونه ونيول . هلکانو په ویالو کښې ، د تیرو شاته ، په شګو کښې او د ونو څنګ ته پروت وکړ . « روسی » یې محاصره کړ ، هغوی په خوټه ډیر ډر - ډر وویل ، مګر جانب مقابل مقاومت څرګند نه کړ ، اخر ورته بې حوصلې شول ، رانژدې شول او هره یوه ، یوه - دوه څپیرې وواهه ، د نسیم سویو چیغو ماشومان وویروول او خواره شول . نسیم د ژړا په حال کښې کورته راغی ، نجیب تر ده د مخه رارسیدلی و . مور ورته وویل :

جار - جار ، چا وهلی یې ؟

خو هغه ژړل . د هغه پرځای نجیب ځواب

ورکړ .

« ما نه دی وهلی »

کوچني نسيم ورورته لاس ونيو . مور يې پورې
شوه . نجيب يې وواهه .

ماينام ته د نسيم تبه شوه . پلار يې د کلي ته
دوکانه گوټۍ ورته راوړه . ته گوټۍ سره يې تبه
برې شوه خو سبا ماسپين ته بيا ورباندې تبه راغله .
کوچني نسيم درې هفتې سر په سر ناجوره و ،
ناجوړۍ يې رنګ ډير ورخراب کړ ، تر ډيرو پورې
زله او کمزورۍ و . مور و پلار د ده د مرض گناه په
« نجيب » وراړوله ، « نجيب » هم تر ډيرو پورې زله او
خاموشه و .

د جنګ ته پيښې سيوا د ورونو ترمنځ ټول
دوبې روغه وه . مني راغی ، پلار يې لا مني نه وې
خرڅې کړې . دوه - درې ځله سوداگر راغلل خو
سره جوړ نه شول . اوس ډير کم خلک ښار ته تلې
شي . سوداگر ته دې چانسې ښه استفاده کوي .
په کليو کښې هرڅي په نيمه بيه اخلي او بيا يې په
ښار کښې ښه گرانه خرڅوي . ميرو ماليار
انديښمن و ، که يې صبر کاوه منې خرابيدلې او که
يې ورکوټې هم نه کيده . آخر يې يو شناخته
کراچيوان ته منې په کراچۍ کښې وربار کړې .
کراچيوان ته يې وويل چې منې په ښار کښې د
نجيب د ماما کورته ورسوه . ميرو خپل زوی نجيب
هم د لومړي ځل د پاره ښارته واستاوه چې د ماما
کره خو شپې تيرې کړي او پام يې پرېله شي .

خو شپې وروسته په همدې کراچۍ کښې نجيب
بیرته راغی . د نجيب ماما منې خرڅې کړې او

پيسې يې د كراچيو ان په لاس راوټيزلې . نجيب ته په
 ښار كښې مامي يو ښكلې پلاستيكي موټرگي
 اخيستی و . داسې موټرگي په ټول كلي كښې له چا
 سره نه و . ده مزی ورواچاوه او په كلي كښې به يې
 گرځاوه . ماشومانو به ټوبې پريښودلې او د ده
 موټر ته به يې په حيرت كتل . نسيم به د موټر
 شاته وريښې روان و . كله ناكله به ورور د موټر
 مزی هم په لاس وركاوه خو د كشري ورور طبعه
 خټه وه . د هغه هم داسې موټر ته زړه كيده . دوه
 درې ځله مور ته رنډ شو چې ماته داسې موټر
 راکړه . مور به مشر زوی ته ويل چې ده ته هم
 موټر وركوه خو د نسيم په دې تسلي نه كيده .
 هغه غوښتل چې موټر دې يې خپل وي . دا وروستی
 خبره مشر ورور نه شوای زغملی ، موټر به يې په
 غير پورې ټينگ ونيو او ټيري به شو .

نجيب ډير كوښښ كاوه چې كشر ورور له ځانه
 خوشحاله كړي . كشر ورور كه څه هم له ناجوړي
 وروسته نازدانه شوی او بدنيتی شوی و ، مگر
 نجيب ورسره ډيره مينه كوله . مور به د نسيم د
 هرې رينگي وجه ناجوړي گڼله اودا ناجوړي كه څه
 هم اوس ټيره وه اود خاوند يې هيره وه ، مگر د
 نجيب له زړه څخه نه وتله ، هميشه به د خپل
 تقصير د ادا كولو په فكر كښې و مور او پلار په
 خپل زوی كښې د تقصير احساس احساساوه او
 پرې خوښيدل . نسيم چې به هره شيبه موټر ته
 زړه وښو ، مشر ورور نه ځنې سيماره . خو كشري

ورور د موټر د مالکیت په فکر کښې و او غوښتل
يې چې د خپل ورور تر ټولو گران شي له هغه خپل
کړي .

نجيب به کړی ورځ له موټر سره تيره کړه او
چې ویده کیده به ، نو له ځانه سره به يې په
برستن کښې پټ کړ . خو يوه ورځ چې کله سحر
راوېش شو ، موټر يې ونه موند . کوټه يې ټوله په
موټر پسې لټ په لټ کړه . موټر تری تم شو . مور
يې کوچني زوی ته ډيرې زاری وکړې ، چې که
در معلوم وي وريې کړه ، خو کوچنی زوی يې انکاري
و . څه شيبه وروسته مور د کاله په کار لگيا شوه .
نجيب ته چې د موټر له موندلو ناامیده شو ، ژړا
ورغله . د هغه اوسنکو د کوچني ورور زړه نرم کړ ،
ورته يې وويل :

« لالا ! ته مه ژاړه ، موټر دې په واورو کښې

دی » .

وروسته بيا دواړه وروڼه د باندې ووتل . نسيم
هغه ځای وروښود ، چې موټر يې په واورو کښې
پټ کړی و . مور کشر زوی ته ښيراوې وکړې خو
مشر ورور څه ورته ونه ويل او د کوټې په منځ
کښې يې په شريکه ورسره لوبې شروع کړې .
د کشر ورور د موټر نه لرلو احساس به هميشه
په يو نه يو رنگ ځان ښکاراوه . پلار يې ورته
ويلي و ، چې د واورو وخت تيز او د ښار لاره
خلاصه شي ، زه به تاته موټر راغواړم . د دې
وعدې نيټه د نسيم له پاره بيخي ډيره ټيرې وه -

هرچيرته واوره وه او هرې خواته واوره . د دې
 واورې د ويلي كيدلو فكر لا نسيم نه شوای كولاى ؛
 خود پلار تر خبرې يې د ورور خبره زړه ته لويده ،
 چې ورته ويل به يې :

« زه كه نه هرځايه وي تاته داسې موټر پيدا
 كوم ! »

ممكن د ورور په خبره كښې به صداقت
 ورمعلوميده ، چې كله - ناكله به يې پوښتنه ځنې
 كوله :

« لالا ! موټر دې راته نه دى پيدا كړى ؟ »

د همدې ژمي لا اوله واوره د مټكي پرمخ پرته
 وه ، چې دوه يمه واوره پريوته ، مازديگر واوره
 ودریده . آسمان شين شو . يخني نهايت ته ورسیده .

پشلمې مهال مجاهدو د سړې شپې
 سكوت مات كړ او كليوال يې خبر كړل ، چې زموږ
 كسانو نه هوايي ډگره خبر راكړې دى ، چې سحر
 ته كلى بمبارديزي ، د ځان چاره وكړئ !

په لير وخت كښې ټول كليوال راويښ شول . د
 ميرو ماليار كورنۍ هم راويښه شوې وه . د نجيب
 مور د سرو څولي په لاس كړل . پلار يې راډيو او د
 جامو يو بكس راواخيستل . نجيب خپل بالاپوښ
 اغوستى او موټر يې په غيږ كښې ټينگ نيولى و .
 « نسيم » دوه - درې ځله راويښ شو ، خو سړيې
 ونه ښوراوه ، بيرته د مور په غيږ كښې ويده شو .
 كليوال په لس - پنځلس دقيقو كښې تيار او د بركلي
 لورته رهي شول .

د شپې دوه یم پار و ، د سپوږمۍ رڼا په سپینو
واورو شغلې ښندلې ، سور شمال لگیده . کلیوال ته
خپلو ماشومانو او حیواناتو سره مخ په برکلي رهي
وو داسې تجربه دوی دوه ځله پخوا هم کړې وه .
هرچا ته ځان سره خپل ډیر قیمتي شې رااخیستی
و . د میرو مایار زوی خپل گران موټر په غیر
کښې و او په واورو کښې رهي و . نسیم د مور په
غیر کښې خوب کاوه بهیر په پټه خوټه لاره وهله .
نجیب په واوره کښې څه ولیدل - ورمونده یې
کره ، نارې یې کړې چې نسیمه ! تاته مې موټر
پیدا کړ .

د ده د آواز انگازې لا په فضا کښې نه وې
خاموشه شوې ، چې یوه لویه چاودنه وشوه . د
نجیب په وینو واوره تکه سره شوه . کوچنی ورور
راویښ شو . د هغه د غوښې هرې ټوټې ته ودریدو ،
مگر نجیب یې ونه مونده .

څو شیبې بهیر ځای پرځای ودریده . په واوره
کښې یوه ښکلې کړۍ ، یوه کوچنی راډیو ، دوه
گودۍ او دوه قلمونه هم پراته وو . ساره شمال
واوره دوړوټه او هغه وینه چې د سپوږمۍ رڼا ته
ځلیدله ، ورو - ورو ورکیدله .

ستڼيدنه

په کليو کښې خواران تقریباً بلا استثناء د آینده په تمه ژوند کوي . دوی یوې سبا ته انتظار کوي او چې ډیر خیال پردازه نه وي نو سبا عموماً د خپلو اولادونو په لوستیدلو پورې منحصره ګڼي .

د سپین کڅ په غرنی کلي کښې هم زليځا توپي چې له خاونده نه د توت ونې وریاتي وي او نه د غوزو ، د آینده په تمه ورځې شپې تیرولي . هغې خپلې ټولې هیلې بس په دې پورې غوټه ګرې وي چې یتیمان زامن یې

ورلوی شي د گټې وټې شي او ...

خدای پاک یې دعا قبوله کړه ؛ دواړه
زامن یې ته مرگ او رنځه وروساتل او هغه
ورځ هم راغله چې مشر زوی یې زرین د
برکلي د یوخان د باغ باغوان شو. زرین به
یوه جمعه بله جمعه کورته راته . کشر
زوی یې زرگل ته مور د خپل چوپړ ته
سیموڼو رویو درې وزې واخیستې . هغه به
کړۍ ورځ وزې پوولې .

نور نو د دوی گوزاره روانه وه . دوی ته
په سپین کڅ کښې د چا ته احسان او بدی
پرته د ماسنام گوڼه رسیدله او دا هغه شی
و چې زلیخا تورې یې په کلونو کلونو انتظار
کړی و .

خو لکه څنگه چې په ژوند کښې قناعت
نه شته د زلیخا تورې ارمانونو هم نوي
غزونې وکړې اوس د زلیخا تورې ارمان دا و
چې زر تر زره د زرین واده وويني .

زلیخا تورې خپل واده نه و لیدلی . د
دې پلارگنۍ د زرین او زرگل دوی ته کورنۍ
سره ډیره اوږده دښمني تیره کړې وه . دې
دښمنۍ دیرش خلویښت کاله ادامه پیدا
کړې او ته دواړو خواوو یې په لس گونو
کسان سره وژلي وو . خو یو وخت بیا دواړو
غاړو دې بې ځایه پښتو ته شا کړې ، بدې
یې سره اواره او د زرین مور یې په همدې

بدی کښې د زرین پلار ته ورکړې او بې ډنگ
و ډوله ورواده کړې وه . د زرین واده ته
پاملرنې ، د هغې د شعور منطقي احساسات
او د لاشعور ناپیژندویه محرکات په یوځل
او یوځای را ویش کړي او هغه یې ناکراره
کړې وه .

که څه هم د دوی کره د واده او ولور
پیسې نه وې خو خپل ناکراره زړه مجبوره
کړه چې زوی ته کوژده وکړي . زرین د
خپلې کوژدې د خبر په اوریدلو مور ته غصه
شو خو زرگل چې مور پرې بې حده گرانه وه،
څه ونه ویل . زرگل مشر ورور ته تسلي
ورکړه چې ولور به خدای پوره کړي . د
زرین خفگان د مینې او محبت په دې کور
کښې تر دوه درې ورځو اوږد نه شو . د
محبت تاتوبی دوباره د محبت تاتوبی شو او
په خپل مینځ کښې د یوبل د ډاډه کوولو په
وسيله درې واړه ډاډه شول چې ولور او د
واده خرڅ به خدای برابر کړي . نور نو
دوی د زرین د واده له پاره د پیسو ذخیره
کوولو کوښښ کاوه او چې په کومه ورځ به یې
څه پیسې ذخیره کړې نو داسې احساس به
یې کاوه چې واده او ارمان ختلو ته یوګام
ورنژدې شوي دي .

د دوی په کور کښې ناروغي نه وه . د
اومو غوښو پور پرې نه و او سړي یې هم په

حور پوره وو ، نو خوشحالي او ډاډ به ولي
 دي كورته لاره نه كوله . په دي واړه كورگي
 كښي د لوي غره په خپر اطمينان او د غرني
 سين په خپر مستي او خوشحالي موجوده وه .
 خو ، د دنيا كارونه هميشه په حساب
 نه برابريزي . سره له دي ټول اطمينانه دي
 كاله ته د غم او تشويش يوې ناشنا بلا لاره
 وموندله . خلكو به ويل چې حكومت د
 كافرو په لاس ورغلي دي . له شتمنو
 جايدادونه اخلي . ملايان وژني . جوماتونه
 ړنگوي او خلك بنديانوي . كه څه هم د دوي
 دي لري سيمي ته دا ليوني باد لا نه و
 رارسيدلي خو عام اضطراب داسي شي نه
 وي چې محسوس نه شي .
 دي واړه كاله كښي اضطراب هغه وخت
 لاډير شو چې زرین باغواني له لاسه وركړه .
 كيسه داسي وه چې د هغه باغ ونې د علاقه-
 دار په امر ټولي ووهل شوي او زرین ناچاره
 كورته ستون شو . علاقه دار ويلي وو چې دا
 يو عمر د باغ منې خان وخورې اوس به دا يو
 ژمي زموږ هم دومره حق وي چې په لرگويي
 ځان تود كړو . زليخا ټورې د زوي
 انديښمنه وه ، دا د نورو كليوالو غوندي دي
 ته فكر وړې وه چې دغه حكومت په خانانو
 اړ نه دي نود غريبانو به په كښي څه حال
 وي زرین په خپل كلي كښي له بوټينو سره د

بوټو کار شروع کړ . دا کار یې هم بد نه و
خو هغه خوشحالي چې ناشنا اضطراب
ژوبله کړې وه راستنه نه شوه .

څه وخت وروسته چې کلیوال کابل ته د
پردو لښکرو د راتګ واوریدل نو اضطراب
لاډیر شو . د دوی له واړه کلي ځنې زلي د
جهاد له پاره ډیرو لري سیمو ته چیرته
چې یرغلګر موجود وو لاړل . د زرګل هم
جهاد ته زړه کیده خو د مور دې ارزو چې د
زرین وټور دې زرتزره پوره او واده دې یې
وشي ، له جهاده ستون کړ . دوی د کور دې
کوټو په ورځو کښې دا فکر کړی و چې په
دوه کاله کښې به وټور برابر او واده
راخوندي کړي خو په کار او ژوند کښې
ګډوډیو د دوی حساب رشتیا نه کړ .

د زرین له کور دې درې کاله وروسته هم
لا څو میاشتې د واده برابرۍ ته په کار
وې . دلته ، په دې لري پراته واړه کلي
کښې سره له دا هومره خبرو ژوند ډیر
توییر نه و کړی . د دوه - درې کلونو په
اوږده موده کښې په دې واړه کلي کښې د
پنځو - شپږو زلمو پر مجاهد کیدو سربیره د
یوه مجاهد شهادت او کابل ته د عبدالمنان د
کور ګډه کول و . د عبدالمنان زوی پنځه -
شپږ کاله پخوا له حربي پوهنتون څخه روس
ته د تعلیم له پاره تللی و او اوس یې له

راستتيدو وروسته کور خابل به ورغوبنتی و .
 کليوالو به ويل چې هغه کمونست دی .
 خو د لري غرونو په غير کښې چې دا
 هرڅه بدل شول . کيسه داسې وه چې له
 کابله روسي الوتکې راغلي . کلي يې
 محاصره کړ . له الوتکو روسي سپاهيان
 راکوز شول . ځينو کليوالو ويل چې د
 عبدالمنان زوی يې پته لارښودنه کوته . ټول
 زلمي يې عسکري ته ونيول . روسانو د پيسو
 او گينو پرته چې له زلمو سره يې يوځای په
 طيارو کښې ورسره يووړل ، نور چاته څه
 ونه ويل .

زرين او زرگل هم په نيول شويو کسانو
 کښې وو . دوی دواړه يې په بيلو الوتکو
 کښې سپاره او د مجهول سرنوشت په پوښه
 له يوبله بيل کړل .

زرگل په کابل کښې عسکر شو . هغه له
 هغې آزادي سيمې داسې قيد ځای ته راغلی
 و چې کله يې په خوب هم نه و ليدلی . دا
 هرڅه ورته ناشنا وو ، هغه به ډير وخت د
 مور او د هغې د نږور د را واده کوڼو د
 ارمان د پوره کيدو په فکر کښې و .

تر قشلي شاوخوا خاردار سيمونه را-
 تاو وو . د سيمونو څنگ ته به شپه ورځ
 وسله وال کسان په پيره ولاړ وو . سربيرم
 پردې د سيمونو شاته سيمه په مينونو

یوښلې وه . د تیښتې لار نه وه . اسمان
پورته و او زمکه کلکه . هغه په اولو دوو
میاشتو کې له هرڅه او هرچا ویریده او
کرکه یې ځنې کوله . ټول عسکر د ده
غوندي وو . یو له بله ویریدل . دوه میاشتې
وروسته یې بل قاغوش ته تبدیل کړ . دلته
یې په ايله کې یو داسې عسکر ولیده چې
په سترگو یې خور ولگیده .

دغه عسکر نصیر نومیده او د فراه د
خاشرود اوسیدونکی و ، پلار یې روسانو
وژلی او دی یې عسکري ته نیولی و . نصیر
ده ته ویلي وو چې تر اوسه یې نهه ځله
جنگ ته لیرلی دی . د نصیر سترګې د ده د
ورور د لیمو غوندي وړې او زیر بخونې وې .
همدا راز یې د زرین غوندي د بارخوگانو
هډوکي یوڅه را وتلي وو . له نصیر سره به
د زرگل د دلچسپې لومړنۍ وجه شاید د هغه
خیره وه .

نصیر له عسکري ډیر پکو ؤ . همیشه د
تیښتې په فکر کې و . یوه ورځ یې زرگل
ته د تیښتې په باره کې وویل . زرگل ورته
وویل :

دلته خو د تیښتې لاره نه وینم . ایا د
جګړې پروخت به تیښته ونه شي ؟

نصیر ورته وویل :
زه یې ډیر ځله جګړې ته لیرلی یم او هرځل

می دا هیله وی چی وبه تښتم خو تیښته
 ډیره مشکله ده . که دی خپل ضابط ونه
 وژني نو روسان خو دي ممکنه نه ده چی
 ژوندی پریزدي . د تیښتي صرف دا یوه لاره
 ده او هغه دا چی له قشلي څخه څه لاره
 جوړه کړو .

زرگل ورته وویل :

که چا ونه لیدو او پر دیوال وختو او سلامت
 مو ځني تپ کړل او د پیره دارانو هم
 سترگی را باندې رنډې شي نو له مینونو به
 څنگه بچ کړو .

نصیر لږ څه په چورت کښې شو خو بیا

یې وویل :

« واللّه همدا یوه لاره ده . بله لاره نه
 شته . یا به په جنگونو کښې مرو او یا به
 تښتو . »

زرگل هم تیښته غوره وگڼله او بالاخره
 یوه شپه ، چی د سخت شمال په وجه د
 بریشنا مزي گډوډ شوي او برق تللی و .
 دوی له خارداره سیمه تیر شول . چا ونه
 لیدل . نصیر مخکې و او زرگل ورپسې و .
 بالاخره یو ماین وچاودیده . نصیر یې ټوک
 ټوک کړ . زرگل څو ثانيې وارخطا ودریده .
 د شا له خوا ډزې پرې شروع شوې . بله
 چاره یې نه وه . تیښتي ته یې دوام ورکړ .
 خدای بچ کړ . یوه کلي ته ورسیده . شپه

يې په کلي کښې تيره کړه . کليوالو جامې او د لارې خرڅ وربرابر کړل او سپين کڅ ته روان شو . هغه مازديگر مهال سپين کڅ ته ورسیده . خوځ کليوال يې ونه ليدل . د دوی د کور وريورې و . د څنگ لوريو کورونه هم تش وو . لږڅه پسې مخ ته لاړ . اخر يې خوځ پيدا کړل . هغوی په حال پوه کړ چې مور يې وفات شوې او ورور يې نه دی راغلی .

هغه د مور د مرگ په اوریدو د خپلو خيالونو ټوټه دنيا تالترغی محسوس کړه . د هغې قبر ته ورغی او لکه خوځ چې له چا گيله من وي ، ويې ويل :

« ادي لږڅه صبر به دي کړی و ! زه راتلم !! »
شيبه نيمه ولاړ و او بيا کلي ته ستون شو . په کلي کښې د زرین د خسر د کور په شمول درې کورونه پاتې وو . هورې يې څو شيبې وکړې او بيا له کلي يوسل او څو کيلو متره لرې د پاڅه سړک په غاړه د مجاهدينو له يوه گروپ سره ملگری شو گروپ به په عسکري کاروانونو حملې کولې . اوس نو د ده هدف له دښمنه بدل اخیستل او د ورور درک لگول و .

ورځې شيبې تيريدلې او د ورور پته يې نه لگیده . د هغه په باب هيا هيڅ احوال نه درلود .

ده برابر اتلس میاشتی په جهاد کښي
تیرې کړي . په دغه یونیم کال کښي یې په
نښکونو ځله ته دښمن سره جنگونه وکړل ،
مگر اجل یې نه و پوره ، روغ رمت پاتې شو .
خو بالاخره یوه شپه دښمن د دوی گروپ
ډیر بد او ناڅاپه محاصره کړ . پر دوی
باندې کله هم د شپې ته خوا حمله نه وه
شوي . دوی ته هرې خوا را ایسار وو .
سخته جگړه روانه وه .

روسي عسکر ، چې داخلي یې هم ورسره
را په مخه کړي وو ، د دوی دوه برابره وو .
وروسته ته دوه - درې ساعته مقاومت ته د
زرگل د کلاشینکوف کارتوس تمام شول . ته
هغه سره یوه شین گلي تمانچه هم وه خو په
هغې کښي صرف دوه کارتوسه وو .

ده په دا هومره جگړو کښي د لومړي
ځل د پاره مرگ محسوس کړ . وارخطا شو .
سترگي یې ته اوښکو ډکې شوې . پورته یې
وکتل او ته ځان سره یې وویل :

« ای خدایه ! د ورور تر لیدلو پورې خو مې
مه وژنه ! چې یوځل خو سره په خپل کور
کښي وخاندو او د مور ارمان پوره کړو . »
هغه په سنگر کښي لکه وزرماتی مارغه
بې هیلې بې اسرې پروت و . جنگ ادامه
لرله . دښمن ته هرلوري حمله کړې او د
شاتک لاره نه وه . هغه ته په زړه کښي دم

په دم مور او د هغې ارزو ، ورور او د هغه
 گډ کور پورې شوي وروڼه ورتيريدل .
 زرگل د همدې خورو - ورو يادونو او
 ارزوگانو په دنيا کښې ډوب و چې ناڅاپه يې
 خپل سنگر ته نژدې څه اواز واوریده .
 غوږونه يې ځک ځک او داسې يې محسوس
 کړه چې څوک د ده په لور ورروان دی . ده
 څه کم يو ساعت ډزې ونه کړې . له ده سره
 صرف د تمانچې دوه کارتوسه وو . هغه دا
 کارتوس د دې د پاره ساتلي وو چې که
 هرڅوک د ده د ژوندي نيولو د پاره راغلل
 نو هغه به پرې وټي . کلمه شريفه يې وويله .
 تمانچه يې را واخيستله . يوځل يې بيا
 اسمان ته وکتل . له خدايه يې د ژوندي
 پاتې کيدو خواست وکړ او بيا را روان سړي
 ته ځير شو .

زرگل د ډزو په رڼا کښې د هغه د سنگر
 لورته د راتلونکي سړي د سر د فلزي خوټۍ
 رڼا وليده . د ده يقين شو چې هغه يې
 ژوندي نيول غواړي . تمانچه يې په ماشه
 برابره کړه . ده له ځان سره پريکړه وکړه
 چې سم ځای ولگيږي .

سړی په ټټر را ښوئیده . دومره را-
 نژدې شو چې حتی د تنفس اواز يې واوریده .
 اوس يې په تياره کښې د فلزي خوټۍ شکل
 هم لږ لږ معلومیده . د ده په زړه کښې

وربیره شوه چې که دا حل څنگه سر را-
پورته کړي نو غاړې يا ټټر ته به يې وټي .
او بالاخره چې مقابل لوري څنگه سر را-
هسک کړ ، ده الله اکبر وويل او ډزې يې
پرې وکړې . زرگل د هغه د وينو بهيدل
محسوس کړل او ورسره سمدستي دا فکر
پيدا شو چې ورمونده کړي او له هغه ټويک
واخلي . خو په همدې شيبه کښې د بقاء
غريزې يوه بله لار وروښودله او د
ورو لاړيدو او ټويک ځنې اخيستنې پرځای يې
له سنگره لاسونه وراوړده کړل . هغه
لگيدلی سړی يې تر سر ونيو د ځان خواته
يې راکش کړ .

زرگل هغه سنگر ته راکوز او د هغه د
اوږې د ټويک په را ايستلو لگيا شو .
لگيدلی سړی لا مړ نه و . زرگل ځنې ټويک
اخيستی او په سنگر باندې د دښمن د
راختلو په انتظار و هغه په دې شيبو کښې
د مرگي حاله سپاهي په وروستو سلگو کښې
ډير بورنوونکی اواز واوریده :

« ظالمه زه ستاسې خواته درتلم اخر
وټي ... »

هغه يوه شو چې مقتول يې روسي نه بلکې
زرين او نصير په شان د بې شمېره افغانانو
غوندې يو مجبور عسکر دی .
زرگل نور جگړه او دښمن هير کړل . د

عسکر سړي په خپل زنگون کيښوده .
 عسکر مړ و خو ده لکه له ژوندي سره چې
 څو ځ غږيري ، هغه مړي مخاطب کړ :
 « باور ولره دومره درباندي خوا بدی يم لکه
 ورور چې مې وژلی وي ! »

د هغه توده وينه د زرگل په ځنگانه
 بهیدله . زرگل د تیارې او جگړې په زړه
 کښې د لیونو په شان له شاوخوا بې خبره
 ناست و .

مهاجمه قوه په شا لاړه . جگړه ختمه
 شوه خو دی پرې خبر نه شو . هغه خپل
 وژلی دم په دم په تندي او مخ ښکلاوه او د
 هغه په مخ او تهر يې پوست لاس را تیراوه .
 د هغه بارخوگان را وتلي وو .

تیاره ورو - ورو کمیده او دی پوهیده
 چې زرین يې وژلی دی . د تهاجم توره شپه
 پای ته رسیدله او ورځ ، یوه ډیره غم لړلې
 ورځ پیل کیدله .

لاهور د می ۱۶ / ۱۹۸۸ کال

بیه :

۱۵ روپی

کمپوز :

سید حسین ہاشمی

ساره بادونه د سناغلي
 غضنفر د لنډو كيسو لومړنۍ
 مجموعه ده . دغه كيسې د
 كمونستانو او د روس د
 سټېلاټ په وړاندي د
 افغانستان د مقاوم ملت د
 مبارزو او جگړو د دغو مبارزو
 په تودو شيبو كښې د را لويو
 شويو نسلونو او ګرګټرونو د
 هجرت د چاپيريال د بيلا بيلو
 اړخونو او دا ډول د ځينو نورو
 پيښو په اړه موضوعات په
 داستاني ځولۍ كښې را نغاړل
 شوي دي . په دغو كيسو
 كښې د جهادي ګرګټرونو
 رواني اړخونو ته د دقيقه
 پاملرنه شوې ده .

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English